

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ
З СУАЙЧЫНІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ
№ 37 (1146)
Верасень 1970 г.
Год выдання 15-ы
Цана 2 кап.

Краснодарская 9
Библиотека им. Ленина

ДАРАЖЭЙ ЗА ГРОШЫ

Праўда, якой бы яна ні была, заўсёды мае вялікую цану ў людзей. У нашым народзе гавораць, што яна даражэй за грошы.

Праўду цэніць той, у якога чыстае сумленне і светлыя помыслы, каму няма чаго таіць і хаваць. І яна, наадварот, вочы коле тым, хто чагосьці баіцца, саромеецца, утойвае злачынныя справы ці задумы. Гэткім людзям больш да спадабы хлусня—непрымірмая процілегласць праўды.

Існуе праўда аб жыцці Савецкай краіны. Аб жыцці нашай Беларусі. І побач з ёй, як зло побач з добром, існуюць хлусня і паклёп на ўвесь лад нашага жыцця.

Даўно мінуў той час, калі аб'ектыўная інфармацыя аб першай сацыялістычнай дзяржаве была рэдкай залётнай птушкай на Захадзе, якой стараліся як найхутчэй падрэзаць крылы. Цяпер у капіталістычных краінах шырокія колы грамадскасці ведаюць аб жыцці савецкіх людзей намнога больш, чым да вайны або да палёту першага штучнага спадарожніка Зямлі. Нашым ворагам, усім антыкамуністам стала цяжэй хлусіць і паклёпічаць на Краіну Саветаў. І ўсё ж яны ўпарта змагаюцца з праўдай, імкнуцца замаўчаць або сказіць яе, напускаячы дзеля гэтага ядавіты, быццам той славыты смог у Сан-Францыска, прапагандысцкі туман.

У такім тумане даводзіцца жыць многім нашым суайчыннікам.

Міхаіл Мельнік сабраўся паехаць з

Англіі ў Беларусь, каб пасля доўгай разлукі адведаць родныя мясціны. Знайшліся такія, што яму сказалі: «Не едзь у Расію. Там цябе арыштуюць». Амерыканскім грамадзянам Віктару Дэнісану і Уладзіміру Лазараву гаварылася, быццам у нашай краіне голад і галеча. А Леона Берга са Злучаных Штатаў усур'ёз папярэдзілі, што адразу па прыездзе ў Савецкі Саюз яго «камуністы заб'юць або сашлюць у Сібір». Ды і не толькі гэтыя турысты—многія нашы землякі наслухаліся выдумак, якім пазайздросціў бы нават барон Мюнхаузен.

Хто ж зацікаўлены ў гэтай хлусні? Каму і навошта яна патрэбна?

Зацікаўлены ў ёй тыя, хто аслеплены антыкамунізмам, каму не падабаецца мірнае суіснаванне, умацаванне дружбы і супрацоўніцтва паміж савецкім і іншымі народамі. Хлуснёй, паклёпам, дэзінфармацыяй займаецца велізарны прапагандысцкі апарат, створаны галоўнымі імперыялістычнымі дзяржавамі. У ім працуюць не толькі прафесары, публіцысты, каментатары і цэлая армія высокаадукаваных «саветалагаў» розных масцей. Побач з гэтым «мазгавым трэстам» існуюць яго падсобныя службы, у склад якіх уключаны правакатары дробнага калібру, тыя, хто за дзяшовую падачку выконвае найбольш брудную работу. Да іх адносяцца і беларускія нацыяналісты, і недабітыя ўласаўцы, якія цяпер з гэтакім жа стараннем арудуюць парке-

раўскімі аўтаручкамі, як у мінулую вайну гітлераўскімі аўтаматамі.

Здараецца, што некаторыя нашы землякі вераць у іх хлуслівыя пропаведзі. Аднак варта ім прыехаць у Савецкі Саюз і адчуць добразычлівасць нашых людзей, сустрэць цеплыню, шчырасць, дружалюбства, убачыць усё наша жыццё, як адразу становіцца зразумелым, якім зласлівым быў падман. Наконт гэтага І. і А. Грыцуні пасля знаходжання на Радзіме пісалі нам з Канады: «Нам вельмі шкада тых землякоў, якія да гэтай пары працягваюць слухаць «добрачыліўцаў», што паклёпічаюць на Радзіму і свой народ. Ім не дадзена зведаць пачуццё, якое пазналі мы».

Кожны, хто пабываў у Савецкай краіне, лічыць ганаровым патрыятычным абавязкам праўдзіва расказаць сваім знаёмым і бліжнім пра тое, што бачыў і чуў. І гэта зразумела, таму што паступаць менавіта так чалавек мае арганічную патрэбнасць. «Пасля паездкі на Радзіму,—адзначаюць, напрыклад, у сваім пісьме муж і жонка Назарукі,—мы часта расказваем землякам аб тым, што там бачылі. На такіх сустрэчах прысутнічаюць і амерыканцы, якія цікавяцца жыццём у СССР. Задаюць пытанні, уважліва слухаюць адказы. Большасць верыць нам, таму што тут, у Хартфардзе, нас ведаюць як сумленных людзей». Разам з тым землякі выступаюць на вечарах і банкетах у клубах, на старонках прагрэсіўных газет. Такая іх дзейнасць

прыносіць карысць і для Савецкай Радзімы, і для тых краін, у якіх яны жывуць, бо праўда патрэбна ўсім людзям, незалежна ад таго, да якіх нацый ці палітычных партый яны належаць.

Зразумела, не ўсе маюць магчымасць і патрэбныя сродкі, каб адведаць Бацькаўшчыну. У гэтым выпадку нашым землякам дапамагае задаволіць прагу па звестках з родных мясцін перапіска з Беларускім таварыствам па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом, з рэдакцыяй нашай газеты, нарэшце, са сваімі родзічамі. Шкада толькі, што некаторыя беларусы ў Англіі, Аўстраліі, Злучаных Штатах Амерыкі і іншых краінах, знаходзячыся ў палоне старых уяўленняў, яшчэ не карыстаюцца такой магчымасцю.

«Распаўсюджанне праўды аб СССР неад'емна ад выкрыцця хлусні, якую шчодро выліваюць на Краіну Саветаў»,—піша А. Барысаў з Англіі. Мы згодны з гэтай думкай. Мы хочам, каб пра нашу Радзіму людзі ведалі ўсё, каб з кожным днём становілася менш тых, хто яшчэ жыве ў тумане забабонаў. Каб сонца праўды свяціла ўсім дзеля ўмацавання міру і дружбы паміж народамі.

Пасля знаходжання ў Мінску землякі з Канады наведвалі Маскву, дзе на Выставі дасягненняў народнай гаспадаркі азнаёміліся з савецкай касмічнай тэхнікай.

У ПАЛЁЦЕ—«МЕСЯЦ-16»

У адпаведнасці з праграмай даследавання касмічнай прасторы 12 верасня 1970 года ў 16 гадзін 26 мінут па маскоўскаму часу ў Савецкім Саюзе праведзены запуск аўтаматычнай станцыі «Месяц-16».

Мэта палёту станцыі — правядзенне навуковых даследаванняў Месяца і калямесяцавай прасторы.

Аўтаматычная станцыя «Месяц-16» стартавала да Месяца з арбіты штучнага спадарожніка Зямлі і выйшла на траекторыю, блізкую да разліковай.

Па даных тэлеметрычнай інфармацыі, бартавыя сістэмы і аргэматы станцыі функцыянуюць нармальна. Сродкі наземнага камандна-вымяральнага комплексу падтрымліваюць са станцыяй устойлівую радыёсувязь.

ПАТРАБУЮЦА НА РАБОТУ

Вось толькі адзін з нумароў газеты «Вячэрні Мінск». Дзве трэці часткі яго апошняй старонкі займаюць аб'явы, кожная з якіх пачынаецца словам: «Патрабуюцца...» Мінскаму тэлеграфу патрэбны на пастаянную работу інжынер сувязі, вучні на чатырохмесячныя курсы тэлеграфістаў; Беларускай рэспубліканскай канторы дзяржаўнага патрэбны эканамісты, бухгалтары, касіры-рахунковы; Інстытут цэпла- і масаабмену АН БССР запрашае на работу інжынераў-цэплатэхнікаў і матэматыкаў з універсітэцкай адукацыяй, тэхнікаў і лабарантаў. Будаўнічыя арганізацыі, прадпрыемствы маюць патрэбу ў мулярах і тынкоўшчыках, зваршчыках і электрамонтажніках, людзях многіх іншых спецыяльнасцей.

Аб'явы з запрашэннем на работу змяшчаюцца ў рэспубліканскіх і абласных газетах, імі заклеены вялізныя рэкламныя стэнды на вуліцах.

Беларусь будзеца. На яе зямлі вырастаюць новыя магутныя камбінаты, заводы, фабрыкі, электрастанцыі, расшыраюцца і рэканструююцца дзеючыя. У рэспубліцы няма такога горада, не знойдзецца вёскі, дзе б не вялося жыллёвае будаўніцтва.

Як жа найбольш рацыянальна размеркаваць і выкарыстаць вялікую армію будаўнікоў, як забяспечыць кожны аб'ект, кожнае прадпрыемства рабочай сілай? На гэтыя і многія іншыя пытанні адказаў на прас-канферэнцыі, якая нядаўна адбылася ў клубе журналістаў, Ф. Рома — старшыня Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па выкарыстанню працоўных рэсурсаў.

Камітэт і адпаведныя аддзелы райвыканкомаў з упаванаважанымі ў найбольш буйных гарадах і раёнах займаюцца пытаннем забеспячэння народнай гаспадаркі кваліфікаванай рабочай сілай, пераарыентаваннем яе з адных галін у другія. Камітэт падтрымлівае пастаянную сувязь з міністэрствамі, ведамі і прадпрыемствамі рэспублікі, ведае іх патрэбы і цяжкасці і сумесна з планавымі і гаспадарчымі арганізмамі ўносіць прапановы, якія дапамагаюць найбольш рацыянальна выкарыстоўваць працоўныя рэсурсы. Гэтыя органы атрымліваюць ад прадпрыемстваў і арганізацый звесткі аб тым, якія людзі маюць патрэбу ў рабочых і служачых, і паведамляюць насельніцтву аб свабодных месцах на прадпрыемствах і будоўлях. Тым жа органы праводзяць і арганізаваны набор рабочых, якія выказалі жаданне адны або разам з сям'ямі паехаць працаваць на новыя аб'екты. Вядзецца кантроль за тым, каб перасяленцам былі забяспечаны такія неабходныя жыллёвыя і вытворчыя ўмовы, якія былі прадугледжаны дагаворам.

Яшчэ восем-дзесяць год таму назад міграцыя бела-

рускага насельніцтва адбывалася не толькі ў межах рэспублікі. Многія, і гэта была ў асноўным моладзь, ехалі асвойваць цалінныя землі Казахстана, будаваць прамысловыя прадпрыемствы ў іншых рэспубліках Савецкага Саюза. Цяпер, у сувязі з бурным развіццём вытворчых сіл у рэспубліцы, адток насельніцтва зведзены да мінімуму.

І ўсё ж адчуваецца недахоп у рабоце сіле. Што ж робіцца, каб пакрыць гэты недахоп і з якіх крыніц ідзе папаўненне?

Першай і адной з асноўных крыніц трэба назваць натуральны прырост насельніцтва. Дзякуючы пастаяннаму павышэнню жыццёвага ўзроўню насельніцтва і падоўжанню працягласці жыцця, працоўныя рэсурсы рэспублікі за перыяд з 1965 па 1970 год узраслі на 9,4 працэнта.

Прамысловасць і сельская гаспадарка — тут ідзе пастаяннае пераарыентаванне кадраў. Калгасы і саўгасы аснашчаюцца новай тэхнікай, магутнымі сельскагаспадарчымі машынамі. Гэта спрыяе павышэнню прадукцыйнасці працы, і значная частка сельскага насельніцтва вызваляецца для работы ў прамысловасці. Але тут абавязкова трэба сказаць аб тых мерах, якія прымаюцца партыяй і ўрадам, каб перамяшчэнне насельніцтва з вёскі ў горад не было масавым. Павялічваецца матэрыяльная зацікаўленасць калгасаў, уведзена гарантаная аплата працы, пенсійнае забеспячэнне, павышаюцца закупачныя цэны на сельскагаспадарчыя прадукты, паліпшаецца культурна-бытавое абслугоўванне на вёсцы. Каб павысіць занятасць сялян у зімовы перыяд, у калгасах і саўгасах ствараюцца падсобныя прадпрыемствы па перапрацоўцы сельскагаспадарчых прадуктаў, па вытворчасці тавараў народнага спажывання і будаўнічых матэрыялаў з мясцовай сыравіны.

Вялікімі льготамі пры паступленні на работу карыстаецца моладзь. Напрыклад, у 1969 годзе на прадпрыемствы, у будаўнічыя і іншыя арганізацыі прынята 66,6 тысячы чалавек. Больш палавіны з іх — выпускнікі сярэдніх школ. Штогод Савет Міністраў рэспублікі зацвярджае план іх уладкавання на працу, які даводзіцца да кожнага прадпрыемства. А тым часам спецыяльныя камісіі выканкомаў раённых і гарадскіх Саветаў згодна з гэтым планам накіроўваюць моладзь на работу.

У бліжэйшыя гады ў грамадскую вытворчасць будуць уцягвацца ўсё новыя і новыя людзі. Жыццё рухаецца ўперад. Рабочыя рукі патрэбны ў салігорскіх шахтах і на рыштаваннях Мінска, на Гродзенскім азотна-квасным заводзе і на будаўніцтве рэчыцкіх нафтавых шчылін. І таму пастаянна ў газетах будучы з'яўляцца аб'явы, якія пачынаюцца словамі: «Патрабуюцца на работу...»

ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦

Рачныя судны Гомельскага суднабудаўнічага завода добра вядомы і ў нашай краіне, і за рубяжом. Сёлетні лік краін — заказчыкай значна ўзрос. Наш здымак зроблен на верфі Гомельскага суднабудаўнічага завода.

Фота А. КАЛЯДЫ.

Газіна РОПАТ працуе абмотачнай завода «Мазьркабель». У вольны час дзяліцца з захопленнем удзельнічае ў мастацкай самадзейнасці.

Фота В. АДАРЫЧА.

ЦЯПЛІЧНЫ КАМБІНАТ

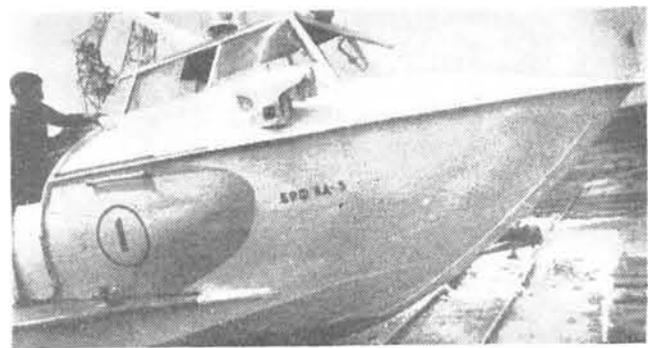
Будаўніцтва цяпличнага камбіната пачалося ў прыгарадзе Брэста. Гэта буйнейшае ў рэспубліцы торфапрыемства будзе мець восем зімовых і шэсць плёнчых цяплиц. Аўтаматычныя прыстасаванні забяспечаць неабходныя цэплавы рэжым і вільготнасць паветра.

Намечана стварыць зімоўнік на 110 пчола-сем'яў, сховішча для цыбулі на 100 тон і халадзільнік на 500 тон, а таксама комплекс іншых падсобных і бытавых памяшканняў.

З магістральнага газаводу цяпличны камбінат атрымае танае паліва. Першую прадукцыю ён дасць у пачатку 1972 года.

ТЭЛЕВІЗАР ПЕРШАГА КЛАСА

Нядаўна наша газета паведамляла, што на Мін-

скім радыёзаводзе імя 50-годдзя Кампартыі Беларусі пачалася падрыхтоўка да серыйнага выпуску тэлевізійных прыёмнікаў «Гарызонт-101» з размерам экрана 65 сантыметраў па дыяганалі. Зараз на прадпрыемстве ўжо вядзецца выраб вузлоў і дэталей гэтага першага ў краіне тэлевізара першага класа.

Да канца верасня завод перадаць у гандлёвую сетку 200 такіх тэлевізараў, а да канца года — пяць тысяч.

500 000 ТОН ТОРФУ

Непадалёку ад гарадскога пасёлка Старобін пачалося будаўніцтва буйнейшага ў рэспубліцы торфапрыемства завода. Яго магутнасць — 240 тысяч тон паліва ў год.

Для забеспячэння прадпрыемства сыравінай асушаецца торфамасіў плошчай 3 тысячы гектараў. Тут будзе здабывацца 500 тысяч тон фрэзернага торфу ў год.

Разгортваецца будаўніцтва рабочага пасёлка. У ім размесціцца 23 шматпавярховыя дамы, інтэрнат, школа на 960 месц, клуб, дзіцячы сад-яслі, гандлёвы цэнтр.

ТРЫЦЦАТАЯ НАВУКОВАЯ УСТАНОВА

Створана трыццатая навуковая ўстанова Акадэміі навук БССР — аддзел рэгуляцыйнага абмену рэчываў. Ён размесціцца ў Гродна.

У горадзе над Нёманам навуковымі работнікамі медыцынскага і сельскагаспадарчага інстытутаў шэраг гадоў паспяхова вядуцца даследаванні па вывясненню ролі і механізму дзеяння вітамінаў і іх вытворных у рэгуляцыйнаму абмену рэчываў у арганізмах чалавека і жывёлін. Гэтыя работы далі магчы-

масць тэарэтычна абгрунтаваць клінічнае выкарыстанне прыродных і сінтэтычных рэчываў для лячэння некаторых захворванняў. Гродзенскія даследчыкі ўстанавілі кантакты з шэрагам айчынных і замежных устаноў, у тым ліку ГДР, Японіі і ФРГ.

Новы навуковы цэнтр АН БССР прадоўжыць і разарэ пачатыя даследаванні, зоймецца распацоўкай навуковых асноў ужывання сінтэтычных вытворных вітамінаў і дзеяння антывітамінных фактараў у арганізме чалавека і жывёлін.

НОВЫ ФАКУЛЬТЭТ

Новы факультэт — электратэхнічны — адкрыўся ў Беларускам інстытуце інжынераў чыгуначнага транспарту. На яго прынята 76 юнакоў і дзяўчат. Цяпер да адзінаццаці спецыяльнасцей, па якіх рыхтуе інжынераў гомельскі інстытут, прыбавілася яшчэ тры. Факультэт будзе выпускаць спецыялістаў па сігналацыі, цэнтралізацыі і блакіроўцы, пуцявой сувязі.

Новы факультэт атрымае добрую матэрыяльную базу. Створана восем лабараторый, выдзелена і аснашчана ўсім неабходным памяшканне для майстэрні. Падабраны вопытныя выкладчыкі.

Інстытуту ўсяго толькі 17 гадоў. Але гэта ўжо добра вядомая вышэйшая навучальная ўстанова не толькі ў рэспубліцы, але і ў краіне. Цяпер на яе дзённым, вячэрнім і заочным аддзяленнях займаецца звыш пяці тысяч студэнтаў. Інстытут працягвае расці. Мацнее яго матэрыяльная база. Пачата будаўніцтва новага вучэбна-лабараторнага корпуса. Толькі што адкрыты інстытутны вылічальны цэнтр.

ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦

НАРОДНЫ СХОД

Беларускі пісьменнік Міхась МАШАРА рытуе да друку кнігу ўспамінаў «Старонкі летаніцы». Змешчаны ніжэй урывак з гэтай кнігі прысвечаны Народнаму Сходу Заходняй Беларусі, які адбыўся ў 1939 годзе і вырашыў узяць пад заходнебеларускія землі ў адзінай беларускай савецкай дзяржаве.

Дваццаць сёмага кастрычніка ўсе дэпутаты Глыбоцкага раёна сабраліся ў Глыбоцкім укоме. Сустрэкаў нас і вітаў старшыня Павел Куксёнак і іншыя члены паятовага камітэта.

Яны накармілі нас сытным абедам, выдалі на дарогу грошы і настаўлялі, як мы павінны трымацца і паводзіць сябе на Народным Сходзе ў Беластоку. Павел Антонавіч меў са мной асобную гутарку. Перш за ўсё сказаў, што мне выпаў гонар выступаць на Сходзе ад Глыбоцкага павета. Выказаў надзею, што я не пасаромлю ўкоме, і супакоіўся тады, калі прачытаў у шпытку маю прамоў.

Пад вечар мы селі ў вагоны спецыяльнага цягніка і рушылі на захад. На кожным буйнейшым паўстанку і станцыі да нас садзіліся ўсё новыя дэпутаты, з кожнай гадзінай цягнік папаўняўся. У вагонах з нас рэдка хто драмаў. Тут сядзелі людзі радысна ўзбуджаныя. Чуліся смех, ажыўленая гутарка і песні. Я размясціўся ў кутку на лаўцы каля століка і пры скупым святле свечкі корпаўся ў шпытку над прамовай і трывожыўся, што яна ў мяне вельмі нядалая.

У Беласток прыбылі ў другой палове ночы. Назаўтра ўсталі рана і, прывёўшы сябе ў парадак, адправіліся снедаць у рэстаран «Рыц». Затым накіраваліся ў гарадскі

тэатр. Тут поўным ходам ужо ішла рэгістрацыя дэпутатаў. У тэатральных фаях і калідорах было вельмілюдна. Адбываліся шматлікія сустрэчы сяброў, былых палітвязняў, што некалі разам пакутавалі па астрагах буржуазнай Польшчы. Сустрэкаючыся зараз, яны абдымаліся і цалаваліся, як родныя браты.

Тут я ўпершыню сустрэў Пётруся Броўку. Прывітаўся гарача, як даўно знаёмыя сябры, якія сустрэліся пасля кароткага расстання. Пётр Усцінавіч павёў мяне знаёміць з іншымі беларускімі пісьменнікамі, якіх я ўжо ведаў па творах і славуных прозвішчах. У першую чаргу ён пазнаёміў мяне з народнымі паэтамі Янкам Купалам і Якубам Коласам, а таксама з Аляксеем Сурковым і Аляксандрам Твардоўскім. Уражання, адчування і думкі мя-

ЧАЛАВЕЧЫЯ АРЬЕНЦЫ

У Беларусі ёсць шмат века-помных мясцін, адмысловых будынкаў, велічных манументаў — сведкаў слаўнай гісторыі нашага народа. Яны дарэгі нашаму сэрцу, і вялікая наша адказнасць за іх захаванне.

Штодзённа ў краіне і рэспубліцы адбываюцца значныя падзеі, вакол працуюць выдатныя людзі, ствараюць матэрыяльныя і духоўныя каштоўнасці. Але мінае час, і вобразы герояў засланяюцца смугою гадоў. Тут на даламогу прыходзіць манументальнае мастацтва. У бронзе, бетоне і камені яго занатоўвае, зберагае нашу гісторыю для будучых пакаленняў.

Манументальнае мастацтва — размова пакаленняў праз стагоддзі чалавечай гісторыі. У «Дзеячых пунктах пра манументальнасць» — міжнародным дакуменце, распрацаваным па даручэнню ЮНЕСКО буйнейшымі спецыялістамі ў гэтай галіне, гаворыцца: «Манументы — чалавечыя арыенцыры, якія людзі ствараюць як сімвалы сваіх ідэалаў, мэт, дзеянняў. Ім накіравана перажыць перыяд, які іх парадзіў, і скласці спадчыну будучых пакаленняў... Яны звязваюць мінулае з будучыняй».

На працягу апошніх гадоў нашы скульптары і архітэктары нямала зрабілі для развіцця манументальнага мастацтва Беларусі. Асабліва прыкметны быў творчы ўздым мастакоў у перыяд падрыхтоўкі да святкавання 100-годдзя з дня нараджэння Ул. І. Леніна. Менавіта ў гэты час, больш дакладна, у мінулым годзе, было пабудавана шмат помнікаў, звязаных з увасабленнем ленінскіх ідэй у жыцці беларускага народа. З'явіліся і новыя манументальныя творы з вобразам Уладзіміра Ільіча: адкрыты помнік у Бабруйску, завяршаецца будаўніцтва помнікаў у Пінску і Лепелі, у стадыі праектавання помнікі Ул. І. Леніна для Салігорска і пасёлка Леніна ў Магілёўскай вобласці.

Поўным ходам ідуць работы па стварэнню Брэсцкага мемарыяльнага комплексу. Аўтарскі калектыў пад кіраўніцтвам народнага мастака СССР А. Кібальнікава працуе цяпер над скульптурнай часткай галоўнага манумента і скульптурай «Смага» ўжо неспрэдна ў крэпасці. Адначасова вядуцца работы па кансервацыі і рэстаўрацыі збудаванняў цытадэлі, якія засталіся пасля вайны.

Цяпер у Мінску на плошчы

А. ВАНІЦКІ,
намеснік міністра культуры
БССР

Якуба Коласа будзеца помнік выдатнаму песняру беларускага народа. Аўтары праекта — народны мастак БССР З. Азгур, архітэктары лаўрэаты Ленінскай прэміі Ю. Градаў і Л. Левін. У цэнтры ансамбля будзе ўзвышацца скульптура Якуба Коласа. Паэт стаіць у задуменні, у яго руках — запісная кніжка і аlovak. Паабалал — два фантаны са скульптурнымі групамі герояў коласавіцкіх твораў — Сымона-музыкі, дзедка Талаша і іншых.

На працягу некалькіх гадоў праводзіліся конкурсы на лепшы праект помніка народнаму паэту Беларусі Янку Купалу. І вось нядаўна аўтарскі калектыў — скульптары А. Анікейчык, Л. Гумілеўскі, А. Заспіцкі і архітэктары Ю. Градаў і Л. Левін — падалі на разгляд новы варыянт праекта, які ў прынцыпе адобран мастацка-экспертнай камісіяй па творах манументальнага мастацтва Міністэрства культуры БССР. Будаўніцтва помніка пачнецца ў 1971 годзе.

Асновай пластычнага яго вырашэння будзе маналітная пліта-пастанмент, ля краю якой стаіць Янка Купала. Побач — крыніца, ля яе вытоку квітнее «папараць-кветка». Задума аўтараў — зрабіць увесь парк імя 30-годдзя БССР, у якім будзе размешчаны помнік, купалаўскім, выкарыстаўшы творчасць паэта, надаць парку нацыянальны каларыт.

У мінулым годзе Міністэрства культуры рэспублікі разгледзела і адобрыла праект помніка вядомаму беларускаму пісьменніку Максіму Багдановічу. Яго аўтары — скульптар С. Вакар, архітэктары Л. Гельфанд і В. Марокін — прапануюць устанавіць скульптуру паэта ў скверы ля тэатра оперы і балета, насупраць дома, на якім ёсць мемарыяльная дошка, прысвечаная М. Багдановічу. Помнік велікі лірычны: паэт стаіць горда і некалькі ў задуменні, у руцэ яго букетік вясельнай, якія ён так любіў і апяваў у сваіх вершах.

Помнік будзе пабудаваны ў бліжэйшыя гады.

Велічны будзе помнік партызанам і партызанкам, якія гераічна загінулі ў 1944 годзе ў вёсцы Пліна Ушацкага раёна ў час легендарнага прарыву блакады. У ліпені мастацка-экспертная камісія па творах

манументальнага мастацтва Міністэрства культуры БССР прыняла яго эскізы праект.

Сёння можна паведаміць ужо, што чатыры аб'яднаныя творчыя групы беларускіх і літоўскіх скульптараў і архітэктараў нядаўна падалі праекты помніка, прысвечанага сумеснай барацьбе беларускіх і літоўскіх партызан супраць фашысцкіх захопнікаў. Ён будзе пабудаван ля дарогі Мінск—Вільнюс на мяжы дзвюх рэспублік.

У гады Вялікай Айчыннай вайны ў Віцебскай вобласці ваяваў партызан-разведчык — грузінскі скульптар Ч. Кукулладзе. Беларусь з таго часу стала яго другой радзімай. У дар беларускаму народу скульптар цяпер заканчвае праект помніка, які ўвекавечыць подзвігі Савецкай Арміі і беларускіх партызан. Помнік будзе пастаўлены ў гарадскім пасёлку Расоны.

У бліжэйшыя гады намячаецца стварыць помнік Ф. Скарыне ў Полацку, Л. Даватару ў Віцебску, К. Арлоўскаму ў калгасе «Рассвет» Магілёўскай вобласці і іншыя.

У апошні час наспела пытанне аб стварэнні ў Беларусі гісторыка-этнаграфічнага музея, аб захаванні старажытных сядзіб, экспанатаў, якія адлюстроўваюць побыт беларускага народа ў мінулым. Такіх экспанатаў, як жылля і гаспадарчыя пабудовы (дамы, свірны, ветракі, вадзяныя млыны і г. д.) з кожным годам становіцца ўсё менш, і яшчэ пры жыцці нашага пакалення яны могуць знікнуць цалкам.

Захаваць такія этнаграфічныя помнікі беларускага народа для нашчадкаў можа гісторыка-этнаграфічны музей на адкрытым паветры. Ідэю яго стварэння мы разглядаем як састаўны элемент больш вялікай задумы — арганізацыі нацыянальнага парку рэспублікі. Ён павінен адлюстроўваць найбольш характэрную частку тэрыторыі рэспублікі, першапачатковы стан яе фауны і флоры, мець па магчымасці помнікі культуры ўсіх эпох гісторыі Беларусі — ад курганоў і гарадзішчаў да партызанскіх стаянак.

Міністэрства культуры БССР, Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР, Таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры праводзяць ужо выўленне пабудовы, якія могуць стаць экспанатамі нацыянальнага парку.

Абеліск на месцы гібелі Мікалая Гастэлы паблізу Радашковіч.

ПОСПЕХ САВЕЦКАЙ ФОТАВЫСТАЎКІ

Больш як 300 тысяч амерыканцаў наведалі выставку «СССР — фота-70», якая на працягу 7 месцаў экспанавалася ў розных гарадах ЗША і зачылася ў Новым Арлеане. Выстаўка дэманстравалася ў Вашынгтоне, Нью-Йорку, Чыкага, Сан-Францыска, Сан-Антоніа і Новым Арлеане. Паўсюдна яна карысталася нязменным поспехам. Кніжа водгукна наведвальнікаў поўная ўхвалявых слоў у аднасавецкага Саюза і савецкіх людзей, высокіх ацэнак дасягненняў нашага народа, якія знайшлі адлюстраванне ў фотаздымках. Прэса і спецыялісты адзначаюць высокі мастацкі і тэхнічны ўзровень савецкага фотамастацтва.

Дырэктар выставкі Н. Дзяканай паведаміў па тэлефоне з Новага Арлеана, Арганізаваная ў юбілейны ленінскі год выставка наглядна паказала уважальне ў жыццё ідэй Ул. І. Леніна ў Савецкім Саюзе. Знамянальна, што ў Чыкага, дзе мы знаходзіліся ва ўрачыстыя красавіцкія дні, выставку наведвала звыш ста тысяч амерыканцаў. Рабочыя і студэнты, хатнія гаспадыні і школьнікі прывеслі 22 красавіка да партрэта Леніна букеты жывых кветак.

Раз'юшаныя поспехам экспазіцыі рэакцыйныя элементы спрабавалі запалохаць наведвальнікаў, перашкодзіць рабоце выставкі. Для гэтага зны выкарысталі самыя падлыя метады — ад распушчэння ілжывых правакацыйных лістовак да бандыцкіх нападаў на выставку і псавання экспанатаў. Аднак зны не змаглі спыніць патак наведвальнікаў.

У Новым Арлеане па шматлікіх просьбах насельніцтва работа выставкі была працягнута на дзевяць дзён. Апошнім у кнізе водгукнай пакінут наступны запіс: «Цудоўная выставка. Новы Арлеан велікі ўдзячны за магчымасць назнаміцца з талентамі Расіі».

НАРОДНЫ СХОД

(Заканчэнне. Пачатак на 2-3 стар.).

віч. Ён даў шырокую характарыстыку гістарычнаму развіццю беларускага народа. Разгорнутую карціну дваццацігадовага паднявольнага жыцця Заходняй Беларусі пад уладай польскіх абшарнікаў і капіталістаў, адлюстраваную шматлікімі прыкладамі эканамічнага, сацыяльнага і культурнага характару квітнеючае жыццё Савецкай Беларусі за час Савецкай Улады і ў заключэнне сказаў:

— Канчаючы свой даклад, я ўношу на ваша абмеркаванне прапанову аб уваходжанні Заходняй Беларусі ў склад Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі і тым самым у склад Савецкага Саюза.

Выступілі дэпутаты Ораа, Руткоўскі, Бушыла, Пальчэўская. Ад імя працоўных Савецкай Беларусі Народны Сход вітала Дазорцава. Потым чыталі свае вершы Янка Купала і Якуб Колас.

Старшыня выносіць на абмеркаванне праект дэкларацыі па першым пытанні па-

радку дня. Слова для аб'яснення дэкларацыі атрымоўвае дэпутат Ф. Казіцкі. Ён зачытвае з трыбуны праект дэкларацыі.

Прынятая дэкларацыя Народнага Сходу Заходняй Беларусі аб дзяржаўнай уладзе заканчваецца словамі:

«...Беларускі Народны Сход Заходняй Беларусі выяўляе непахісную волю і жаданне народаў Заходняй Беларусі, аб'яшчае на ўсёй тэрыторыі Заходняй Беларусі ўстанаўленне Савецкай улады. Ад гэтага часу ўся ўлада на тэрыторыі Заходняй Беларусі належыць працоўным горада і вёскі ў асобе Саветаў дэпутатаў працоўных».

Беларускі Народны Сход цвёрда ўпэўнены ў тым, што ўсё насельніцтва Заходняй Беларусі згуртуецца вакол Саветаў дэпутатаў працоўных для поўнай перамогі новага ладу, для забеспячэння росквіту гаспадаркі, культуры і дабрабыту Заходняй Беларусі».

Народны Сход пераходзіць да абмеркавання трэцяга пытання парадку дня — аб кан-

фіскацыі абшарнікаў зямлі. Слова для даклада атрымлівае дэпутат ад Пастаўскага павета І. Шыг. Ён гаворыць:

— Зямля — адзіная крыніца нашага існавання. Зямля наша багатая, цудоўная наша беларуская зямля. Яна была гвалтам захопленая і перапрададзена. У Заходняй Беларусі 11 тысяч сялянскіх гаспадарак мелі менш паловы гектара зямлі. 31 тысячча гаспадарак мела менш, як па 2 гектары. 112 тысяч туліліся на плошчы ад 2 да 5 гектараў. Беззямельных батракоў ніхто не падлічваў. А вось тры тысячы абшарнікаў мелі больш як дзве трэці ўсёй нашай роднай беларускай зямлі.

У першыя дні прыходу да нас Чырвонай Арміі мы адчулі, што надыйшла гістарычная гадзіна здзяйснення самых запаветных нашых марай і жаданняў. Не адкладваючы справы ў далёкі кут, мы выбралі сялянскія камітэты. Мы выбралі іх, каб яны вярнулі нам нашу адвечную, па праву належачую нам зямлю. Мы падзялілі яе паміж беззямельнымі і беднымі ся-

лянамі. Таварышы дэпутаты! Пасылаючы сюды нас, працоўныя далі нам цвёрды наказ: зацвердзіць перадачу абшарніцкіх, манастырскіх зямляў і зямляў буйных дзяржаўных чыноўнікаў, узятых на ўлік сялянскімі камітэтамі, на карысць працоўнага сялянства. Прапаную аб'ясціць як закон, што на ўсёй Заходняй Беларусі зямля абшарнікаў, манастыроў і буйных дзяржаўных чыноўнікаў канфіскуецца без ніякага выкупу з усімі будынкамі і маёмасцю. Усе нетры, азёры, лясы і рэкі становяцца здабыткам працоўнага народа.

Гэта прапанова прымаецца. Аднадушна прымаецца таксама дэкларацыя аб уваходжанні Заходняй Беларусі ў склад Савецкай Беларусі.

На наступным пасяджэнні старшыня прапануе распачаць абмеркаванне чацвёртага пытання парадку дня — аб нацыяналізацыі банкаў і буйной прамысловасці. Слова для даклада атрымлівае дэпутат М. Дзячук — работніца беластоцкай фабрыкі.

— Толькі нацыяналізаваўшы банк, — гаворыць яна, — толькі знішчыўшы прыватную ўласнасць на сродкі і прылады вытворчасці, толькі пераўтварыўшы буйную пра-

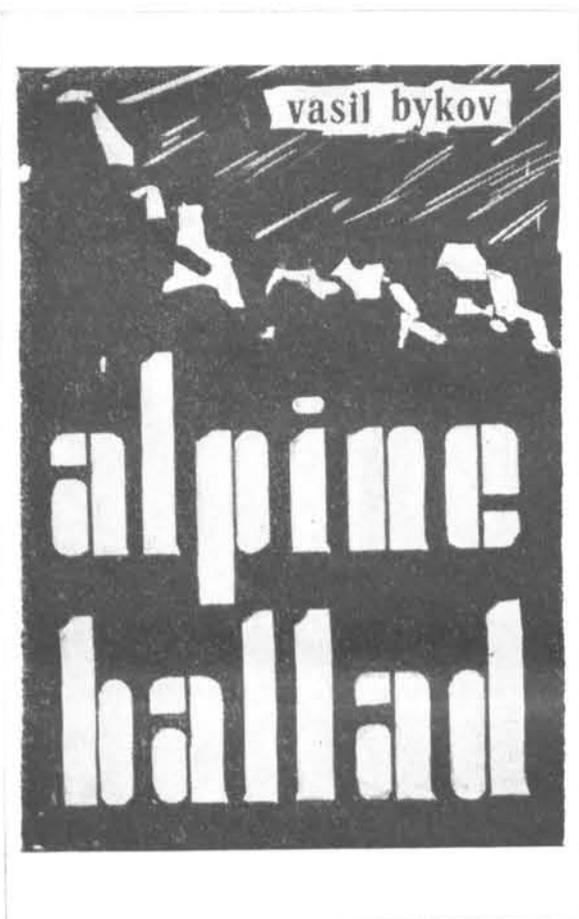
мысловасць у дзяржаўныя прадпрыемствы, мы даб'ёмся эканамічнага вызвалення рабочых і сялян, назаўсёды вызвалімся ад прыгнёту, крызвісаў і беспрацоўя, забяспечым кожнаму права на працу, на адпачынак, на асвету. Нацыяналізаваць банк і буйную прамысловасць — гэта значыць вырваць у капіталістаў усю іх сілу, падарваць аснову капіталістычнай эксплуатацыі, вярнуць народу ўсё, што было ў яго адабрана банкірамі і капіталістамі.

Пры абмеркаванні гэтага пытання выступілі многія дэпутаты. Усе яны падтрымалі прапанову аб нацыяналізацыі банкаў і прамысловых прадпрыемстваў, фабрык і заводаў. Дэкларацыю прынялі аднагалосна.

Народны Сход выбраў таксама камісію, каб паслаць яе ў Маскву ў Вярхоўны Савет СССР з просьбай аб прыняцці Заходняй Беларусі ў склад вялікай сямі народаў Савецкага Саюза. У складзе гэтай камісіі было і мае прозвішча.

Міхась МАШАРА.

Голас Радзімы

We are beginning to print the story of a well-known Byelorussian prosaist Vasil Bykov which is called Alpine Ballad. V. Bykov is the author of a number of highly artistic literary works about the Great Patriotic war, such as The third rocket, A trap and a lot of other tales. There is passion and excitement in Vasil Bykov's manner for he knows the meaning of war from his own experience — he joined the army as a volunteer at the age of 17, was twice wounded and witnessed some of the biggest battles against fascism. About fifty books of V. Bykov were translated into 22 languages with the total edition of 7 million copies. Three of his works were used for making films and a ballet.

1 He staggered and fell but was on his feet again in a flash. One thought filled his mind — he must run while the place was still in an uproar, he must hide, disappear, put distance between himself and the factory. Visibility was zero in the whirling vortices of dust that filled the factory shop. He almost fell into black abyss of the bomb crater, then ran all round it looking for his workmates. Not a soul to be seen. As he ran he held one hand outstretched so as not to run into anything hidden by the black dust cloud; in the other hand he held the pistol. He barked his shins and lost his clogs vaulting over a huge block of concrete torn from its place by the explosion. The torn earth caused him almost unbearable pain as he continued his way barefoot.

There were shouts somewhere behind him, and a burst of submachine-gun fire crashed out at the other end of the huge shop.

«Like hell they're going to get me!» he muttered as he swung himself over a fallen steel girder and scrambled up a piece of crazily tilting brickwork.

1

The dust was beginning to settle, the cloud was thinner but still dense enough to give reliable cover. Ivan reached the top of the leaning wall and from there got a view of the whole neighbourhood. The breeze that caressed him was rapidly dispersing the dust from this part of the factory. Balancing with outstretched arms he ran down a concrete beam that leaned against the wall and so reached the edge of the blast-torn area. Only three paces from him was the half-collapsed outer fence; the town beyond looked as calm as though nothing whatever had happened — the streets were buried in greenery, the red-tiled roofs stood out like bright flames among the trees, and just above them, almost within reach, the towering slopes of the Alps, the mountains that meant life or death to him, his one hope.

He took it all in at a glance, held the plastic handle of the gun between his teeth, and jumped. He had to judge his distance carefully because of the sharp iron spikes on top of the fence; he jumped high enough to grasp two of them and swing his body over the top. Then he paused, lowered his body to arm's length and let go, falling into the hard prickly remains of last year's sedge grass. He jumped to his feet, took the pistol in his hand and ran along beside the barbed-wire fence bordering the potato field.

Behind him people were whooping and shouting; somewhere dogs were barking — that was worse, but he had no time to think and there was nothing he could do about it, anyway. Several bullets whistled through the air rather high overhead and as he ran he felt they were not firing at him and had not even noticed him. He tore his bare toes climbing through a barbed-wire fence and then ran faster than ever uphill along a cinder track, getting ever closer to the edge of the town.

2

The explosion at the factory had set the town in an uproar. Two small boys were running down the path to the factory from a little white house. The bigger of them went in front waving a toy rifle. They could not see him behind the bushes and Ivan ran as fast as he could. A girl with a watering can came from behind some acacia shrubs and almost bumped into him; she screamed with fright and dropped her can. He dashed past her down a short lane and reached the unmetalled road that marked the boundary of the town; he glanced right and left — the road seemed clear. He ran across it, forced his way through a dense plantation of dusty young trees and dropped to the ground. There were no more houses in front of him, the huge steep slope was one big meadow, still unknown and white with daisies. Near the road the tops of some tall grass he had never seen before nodded drowsily in the sun; the forest began in hollows higher up the slope, and above the forest the solid mass of the Alps filled the hot June sky.

Ivan held his breath and listened. Shots and shouts came to him from way back, over by the factory; dogs were barking but not, it seemed, at him. With the sleeve of his striped jacket he wiped away the sweat that filled his eyes as he stopped to take stock of the situation. Nearby there was a gully that came closer to the town than any of the others; it had some skimpy fir trees on the nearer slope. Ivan struggled to his feet.

Running uphill was hard going, unbelievably hard; his body grew unnaturally heavy and his legs kept giving way under him. Half way up the slope he again looked back — dogs were barking and seemed to have reached the edge of the town; a burst of fire came from somewhere not far away, he did not hear the bullets and so he guessed they

3

were not firing at him. They must have been firing at the others! The prisoners had apparently scattered in all directions, this made the situation easier... He must run, run, run...

He had used up almost all his strength and reached the top of the first slope with difficulty. The whole town was spread out down below, he could see the long hangar-like buildings of the factory with blackened ruins dotted here and there, fresh traces of an air raid; in one place the long fence had collapsed and through the gap he could see twisted roof trusses — their bomb had done that. People were running about, but he could not see what they were doing. Bent double, Ivan ran weakly towards a stream (the crest of the first hill already offered partial cover), and there he at last straightened his back with relief.

He slowed down his pace and wiped his face with his sleeve. The road went up a wide, grassy gully. The slope became steeper and the stream gurgled noisily over slimy black boulders. When Ivan, completely exhausted, reached the first of the trees dotted here and there on the hillside, he heard the dogs behind him. He thought they were close, just over the crest of the hill, and once again he mustered the last ounce of strength and ran uphill. If only he could reach the forest it would be easier to hide, and outwit his pursuers, or, if he were fated never to escape, he would sell his life at a high price.

But he did not manage to reach the forest.

He scrambled up the grassy slope, leaving behind him big and small boulders and patches of gravel and had almost reached the verge of the fir grove when from somewhere close behind him came savage barking, apparently from over the crest of the hill. Ivan dashed for a growth of young firs

4

where he hid and glanced back; over the hill, its brown back appearing and disappearing in the grass, a police dog was following his scent; somewhere behind it a second dog was barking. So far, however, there were no Germans to be seen.

He realised he would not be able to reach the thick forest, planted his feet firmly on the ground and grasped the pistol. He did not know how many cartridges there were in it and it was too late to find out although he knew full well that his safety depended on them. For a moment he relaxed his muscles and tried to regulate his breathing — he must be calm, he must stop his heart from beating so wildly and shoot to kill.

The dog saw him bellowed more loudly and menacingly than ever and came up the slope at a stretch gallop. Ivan bent down behind a tree, estimated the distance to an outcrop of stone in the grass to be something like fifty paces and aimed his pistol at it. The dog was coming on at a fast pace, its ears pressed down and its tail extended; Ivan could already see its open mouth and powerful fangs. He held his breath, made an effort to take better aim, allowed the dog to reach the stone and fired. He realised at once he had missed. The muzzle of the pistol jerked upward, a strong smell of burning powder assailed his nostrils, the dog screamed still more loudly, and he fired again, blindly, without taking aim. Then came a moment of joy as the dog wailed despairingly, spun round, crashed full length to the ground and lay writhing in the grass some twenty paces from him. He would have run for the forest but saw a second dog, a huge beast of a wolf-dog with reddish patches on its flanks, running with legs outstretched after the first, trailing a long leather leash after it in the grass.

5

Ivan missed his chance; he pushed the pistol towards the dog without aiming and pulled the trigger — no shot followed, the mechanism had seized up. He pulled the pistol towards him, slapped it smartly, but the dog was too close; with a deep growl it sprang at him. Ivan turned quickly and darted behind a tree. The wolf-dog crashed through the lower branches, turning in the air without apparently putting its feet on the ground. Ivan, not knowing how to defend himself, stretched out his arms to the dog.

The animal made a fantastically powerful leap. The pistol was knocked from Ivan's hand, he fell to the ground, and the two of them, man and dog, went rolling down the slope. It looked as though that would be the end of it, but Ivan, as he fell, managed to grab the dog's collar; straining his steel muscles to the limit he thrust the animal away. The dog scratched him with its claws and ripped open the leg of his trousers. With one hand Ivan kept a hold on the dog's collar and with the other caught hold of its foreleg and twisted it; again they rolled downhill one over the other. To keep on top Ivan spread his legs as widely as he could, pressed the dog to the ground under his body and twisted the collar to choke it. The dog, gasping for breath, made frantic efforts to get away and Ivan felt that he would not be able to keep it up for long. Choosing the moment, he made a last effort and hurled the beast across his body, hitting it in the ribs with his knee as he did so. The animal twisted so suddenly that it almost tore the collar out of Ivan's hands, but it seemed to Ivan that something had cracked under his knee; the panting dog began to whine, and Ivan, tearing the skin on his fingers, twisted the collar still tighter. With a last desperate effort, the dog tore itself out of his hands.

6

Ivan held himself ready for the attack he expected, but the dog did not jump, it lay stretched out on the ground, its tongue hanging out of one side of its mouth, panting hoarsely and staring wrathfully at the man. Ivan's hands burned painfully where they had been skinned by the collar, the overworked muscles of his arms twitched nervously and his heart was beating so furiously that it seemed it would leap out of his chest. He allowed his trembling hands to drop on to the grass and looked at the dog with almost wild eyes.

They lay watching each other, afraid to miss the first attempt to jump. To make matters worse, there was a chance the Germans would come. In a second or two he realised that the dog could not jump at him. He rose hesitatingly to his feet, stepped to one side and picked up a heavy stone. He had meant to hit the dog with it, but then thought better of it. The animal arched its back spasmodically and beat the ground with its tail; it looked as if it would leap but did not. The dog seemed to have suffered no less than the man and it snarled at him helplessly. Ivan took another wary step backward away from the dog and it, too, lifted itself from the ground and made a slight movement so that the leash slid over the grass. But the dog did not run at him, it did not even get properly on to its feet. He gained courage and ran uphill to the fir tree where he had dropped the pistol.

The dog whined in its impotent rage, crawled a short distance over grass and stopped. The man picked the pistol up from the grass and made his way up the gully towards the thicket of firs as quickly as his fast ebbing would permit.

2 In some five minutes Ivan gained the forest and ran along the bank of a swift stream of unusually transparent water. The floor of the forest

7

on the slope was clean, wind-blown and barren of leaves but there were stones that slowed down his pace. He would have kept in the stream so as to leave no scent for the dogs, but the water was ice cold and after running a couple of dozen yards he jumped back on to the bank. As he scrambled up the steep rocky slope, he reloaded the pistol and the cartridge that had caused the stoppage fell out on to a rock. Ivan bent down to pick it up and suddenly stood stock still — through the vociferous gurgling of the river he heard voices somewhere behind him. He left the cartridge lying there, hurried farther uphill and away from the stream, forced his way into a plantation of young firs and dropped on to all fours, scarcely able to get his breath.

At first he thought there was complete silence, save for the faint gurgling of the stream in the distance and the rustle of the tree-tops moved by the *Föhn*, the warm south wind. The ragged edge of a dark cloud was creeping over the mountain-tops; there would probably be rain. Ivan looked carefully in all directions and even glanced at the stones under the fir trees — there did not seem to be anybody down below. He was about to run when suddenly he heard a muffled but persistent voice calling to him:

«Russol!»

He crouched down lower and pulled his head into his shoulders — it could not be a German, more likely an Italian *Häftling*, a prisoner. It would be all he could do to get out of the mess himself. He knew from experience how difficult it was — how could he take a starved prisoner with him? The Germans had most likely raised the alarm by this time and the chase must have begun, so that it would not be easy to get away.

(To be continued).

8

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Нашим идейным противникам все труднее клеветать на Советский Союз, потому что давно прошли те времена, когда на Западе правду о нас узнавали случайно. Победа во второй мировой войне, неоспоримые успехи в космосе высоко подняли авторитет Страны Советов. И все-таки не для всех еще развеялся туман лжи. Михаил Мельник, Виктор Дэнисон, Владимир Лазарев, Леон Берг и многие другие земляки, съезжаясь в поездку на Родину, выслушали много «предупреждений» недоброжелателей. Сомнения обычно исчезают с первых минут пребывания на нашей земле. Гости встречаются с приветливыми советскими людьми, знакомятся с их жи-

знью и видят большие достижения в экономике, промышленности, культуре. Дома они рассказывают правду о Советской стране, ту правду, которая дороже денег для всех честных людей мира [«ДАРАЖЭЙ ЗА ГРОШЫ», 1 стр.].

«ПАТРАБУЮЦА НА РАБОТУ» [2 стр.] — так называется статья, рассказывающая об источниках и рациональном использовании трудовых ресурсов республики. В Белоруссии ведется большое строительство, непрерывно вводятся в строй промышленные объекты и жилые дома. Всюду нужны рабочие руки. Вот почему так часто в республиканских и областных газетах, на городских рекламных щитах появляются

объявления, которые приглашают на работу людей самых различных специальностей.

Три дня гостили в белорусской столице туристы из Канады. Для большинства из них это было первое знакомство с Минском. Может быть, потому так восхищались наши соотечественники тем, что в городе, четверть столетия назад разрушенном и сожженном, нет никаких следов войны. Но война властно напоминает о себе тысячами обелисков на белорусской земле. В Хатыни молча шли канадские туристы по бетонированной дорожке, по обе стороны которой выстроились урны с землей белорусских деревень, стертых с лица земли гитлеровскими оккупантами. Одну такую — Дремлево помнит Иван Омелянюк. Она была в километре от его родной деревни Саховичи. В составе туристской группы «Вестника» были три представительницы Федерации канадских женщин. То, что увидели они в

белорусской столице, удивило и взволновало их: и детская железная дорога, и гостеприимные минчане, и прекрасное знание советскими людьми английской поэзии [«ТРЫ СОНЕЧНЫЯ ДНІ», 4 стр.].

В последние годы белорусскими скульпторами и архитекторами немало сделано для развития монументального искусства. Появилось много произведений, которые запечатлели образ В. И. Ленина, полным ходом идут работы по созданию Брестского мемориального комплекса, будут установлены памятники Якубу Коласу, Янке Купале, Максиму Богдановичу и другим белорусским писателям и общественным деятелям, а также увековечена память тех, кто отдал жизнь за Родину, сражаясь против гитлеровцев в годы Отечественной войны. «Монументы — человеческие ориентиры, которые люди создают как символы своих идеалов, целей, действий... Они связывают прош-

лое с будущим», — записано в международном документе, разработанном по поручению ЮНЕСКО крупнейшими специалистами мира. «ЧАЛAVEЧЬЯ АРЬЕНЦЫРЬ» — так называется статья о монументальном искусстве БССР, напечатанная на 5 стр.

Двадцать пять лет из прожитых тридцати одного белорусский органист Олег Янченко занимается музыкой. Он закончил музыкальную школу, училище имени Гнесиных, Московскую консерваторию, полгода в качестве стипендиата ЮНЕСКО провел в Голландии и Австрии. Три года тому назад в Минске был создан камерный оркестр, руководителем которого стал О. Янченко. Белорусского музыканта знают во многих городах Советского Союза, в Чехословакии, Польше, Финляндии. Из-под его пера выходят произведения самых различных жанров [«ЗА АРГАНАМ — АЛЕГ ЯНЧАНКА», 6 стр.].

КІРУНАК — ЦЭНТР ЗЯМЛІ

— Вы пытаецеся, як дабрацца да буравых шчылін? — начальнік упраўлення буравых работ «Рэчыцбауднафта» Мікалай Казімірчак весела ўміхасца. — Як у песні: «Толькі верталётам можна даляцець». Можна, зразумела, і аўтобусам, але верталётам лепш.

Праз некалькі мінут камандзір верталёта Серафім Берын і авіятэхнік Юрый Аганаў удакладнялі маршрут па лётнай карце. І вось запушчаны рухавікі МІ-2. Ад магутных патокаў паветра, якое вырываецца з-пад лапацей верталёта, «закіпела» навокал, пайшла хадзіць хвалямі трава. Ляцім на 14-ю маладушынскую буравую. Залатым бласкам успыхнуў унізе бярозавы гай, і між дрэў паказалася востраканечная вышка. Насустрач нам выйшаў начальнік буравой Рыгор Сакун. Роўна 20 гадоў таму назад падеобным рабочым ён прыйшоў на шчыліну № 1 у Калінавіцкім раёне. Сябры з нафтавых промыслаў Урала і Сібіры не раз запрашалі да сябе Рыгора Пятровіча, але ён застаўся верны беларускай нафце. Зараз брыгада Сакун бурьць шчыліну, глыбіня якой павінна быць 4200 метраў. Паток «чорнага золата» расце няспынна. У гэтым годзе будзе здабыта 4 мільёны тон беларускай нафты.

НА ЗДЫМКАХ:

Рабочыя з буравой № 57 (злева направа): дызеліст В. ЛЯШОК, слесар А. АГІЕВІЧ, верхавы рабочы М. ФІЛІПЕНКА.

Камандзір верталёта МІ-2 С. БЕРЫН (справа) і авіятэхнік Ю. АГАНАў перад палётам.

На маладушынскай буравой № 14.

М. АМЕЛЬЧАНКА.

Фота аўтара.

БАЦЬКОЎСКАЯ РАДАСЦЬ

У ціхай палескай вёсцы Гаўрыльчыцы стаіць вялікі драўляны дом. Пад яго страху ў госці да бацькі збіраюцца дачкі і сыны. Маладзёжыцы прыязджаюць пакуль што адны, старэйшыя ўжо са сваімі дзецьмі. Да позняй ночы ідзе размова. Са шчаслівай усмешкай на твары слухае сваіх шматлікіх наічмадкаў Раман Лук'янавіч Шчотка.

Старэйшы сын Павел скончыў чыгуначны тэхнікум і цяпер водзіць паязды. Майстрам ПМК-7 у Луніны працуе Уладзімір. У яго дыплом тэхніка. У суседнім Ганцавіцкім раёне жыве Фёдар. Прыехаў сюды, скончыўшы Віцебскі ветэрынарны інстытут. З цікавасцю слухае яго заўсёды пры сустрэчах выпускнік Ляхавіцкага веттэхнікума Васіль. Старэйшы брат ахвотна дзеліцца з ім сваімі вопытамі. Асабліва ж захапляюць усеіх расказы горага майстра Антона і Рыгора — намесніка дырэктара рыбнай базы, які жыве на далёкай Камчатцы. А Вольга працуе ў родным калгасе. Праца хлеба-роба па сэрцу і малодшаму сыну Аляксандру. Ён вучыцца на аэропама. Ёсць у Рамана Лук'янавіча яшчэ дзве Любы — дачка, што працуе на гандлёвай базе ў Луніцы, і ўнучка, якая займаецца ў Баранавіцкім музычным вучылішчы. Другая ўнучка Зоя — студэнтка Мінскага педінстытута.

І. ХОДЗІН.

іліся, як у палейдаскопе. Усё было новым, яркім, непаўторным.

Нароўне зазваніў званок, склікаючы дэпутатаў на пасяджэнне.

Хутка ўсе дзевяцьсот дваццаць шэсць дэпутатаў былі на сваіх месцах. Тэатральныя локі запоўнілі прадстаўнікі партыі і ўрада-госці і журналісты. У зале стаў не сціхаючы шум людскіх галасоў.

На сцэну з-за кулісаў да стала прэзідыума выйшаў чалавек з сівымі вусамі.

Загарэліся шматлікія юпітэры. Кінааператары пачалі здымаць чалавека, які стаў аслеплены і збянтэжаны адзін за шырокім сталом прэзідыума на пустой тэатральнай сцэне. Зала дрыжэла ад бурных апладысмантаў, авіяцый і воклічаў. Як толькі стала ціха, ён загаварыў:

— Таварышы дэпутаты! Мне, як старэйшаму сярод вас, выпаў вялікі гонар абвясціць Народны Сход адкрытым...

Зноў бура апладысмантаў. Аркестр выконвае «Інтэрнацыянал».

— Я сам селянін-бядняк з вёскі Масевічы Ваўкавыскага павета Сцяпан Францавіч Струг. Пры ўладзе польскіх паноў я не меў ніякіх правоў, а зараз стаў дэпутатам свайго народа і адкрываю Народны Сход.

Пасля выбараў прэзідыума, сакратарыята і мандатнай камісіі Сцяпан Струг перадае старшынства для выдання Сходу Пятру Калініну. Зацвярджаецца парадак дня, у які ўваходзяць пытанні: аб дзяржаўнай уладзе, аб уваходжанні Заходняй Беларусі ў склад Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, аб зямлі, аб нацыяналізацыі банкаў і буйнай прамысловасці. Слова для даклада па пытанню аб дзяржаўнай уладзе прадастаўляецца дэпутату Сяргею Прытыцкаму.

Сяргей Осіпавіч нейкі час моўчкі стаіць на трыбуне, потым пачынае:

— Таварышы дэпутаты! Многа год народ Заходняй Беларусі быў гвалтам адарваны ад сваіх братоў-беларусаў, ад Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі...

Ён раскавае, як працоўны народ Заходняй Беларусі падвргаўся прыгнёту з боку польскіх акупантаў — абшарнікаў і капіталістаў, быў пазбаўлены ўсіх людскіх правоў, як у яго адабралі родную мова, як закрывалі школы, пазбавілі друкаванага слова. Ён гаворыць аб беспраўі, галечы і цемры, аб беспрацоўі, сацыяльным і нацыянальным прыгнёце.

— Нам патрэбна, таварышы, — усклікае ён, — савецкая дэмакратыя. Савецкая ўлада! А што такое Савецкая ўлада? Савецкая ўлада — гэта самая чалавечная, самая народная, самая рэвалюцыйная, самая праўдзівая, самая магутная ўлада ў свеце.

Пачуліся авацыі, воклічы з дэпутацкіх месц:

— Няхай жыве Савецкая ўлада ў Заходняй Беларусі!

Пасля прамовы С. Прытыцкага дэлегатаў Народнага Сходу віталі дзеці і прадстаўнікі працоўных Беларуска. Вечарам абмяркоўвалі першы даклад. Кожны прамоўца раскаваў пра дваццацігадовую пакуту беларускага народа пад панаваннем

польскіх магнатаў у Заходняй Беларусі. І ад якой бы мясцовасці ні выступіў дэпутат, ён раскаваў аб аднолькавых пакутах працоўных. Дэпутат Райсід ад Баранавіцкага павета ў сваім выступленні сказаў:

— Нашы выбаршчыні далі мне наказ: галасаваць за такую ўладу, якая зможа адстаяць і абараніць працоўных Заходняй Беларусі ад жорсткай эксплуатацыі, ад нацыянальнага прыгнёту, ад разбурэння, галечы і рабства. Такая ўлада ўжо існуе ў вялікай Савецкай краіне. Гэта ўлада Саветаў...

Я сядзеў з краю першых радоў і хваляваўся. Ведаў, што старшыня Сходу вось-вось выкліча і мяне для выступлення. Аднак, як я ні чакаў гэтага, але, калі старшыня назваў маё прозвішча, мяне ўсёго абдала гарачая хваля.

Я ўзышоў на сцэну, разгарнуў спытак і ўтаропіўся вачыма ў першы радкі падрыхтаванай прамовы. Пры такім узнёслым настроі, які панавіў сярод дэпутатаў у зале, змест прамовы паказаўся

мне вельмі блеклым пералікам будзённых сялянскіх спраў. Нямаведама адкуль з'явіліся патрэбныя словы і рытм, што зліваліся з агульным настроем людзей у гэтай зале. Я, не глядзячы ў сшытак, пачаў гаварыць. А ў канцы прамовы папрасіў у дэпутатаў дазволу прачытаць верш, прысвечаны менавіта гэтаму Сходу.

Шлі нашы будні
бязвольным паходам,
Здзек і бяспраўе душылі
народ.
Дваццаць гадоў мы чакалі
прыходу,
З верай вялікай глядзелі
на ўсход...

Потым выступалі дэпутаты Шуцкер з Баранавіч, Жыткоў з Гродна і многія іншыя. Кожны заяўляў, што выбаршчыні далі яму наказ галасаваць толькі за Савецкую ўладу ў Беларусі.

На рашэнні, трэцім, пасяджэнні з дакладам аб уваходзе Заходняй Беларусі ў склад Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі выступіў дэпутат Ф. Манцэ-

(Заканчэнне на 5-й стар.).

Тры сонечныя дні

Здавалася, лета скончылася. Імжэў дождж, нізкія хмары афарбавалі нябесную столь у шэры колер, а халодны вецер прымушаў праходжых пачынаць закручвацца ў плашчы. І раптам — ярка зашліла неба, на яго фоне палетныму выразна акрэсліліся дамы і вершаліны дрэў, тратары запоўнілі натоўп людзей, якія, мо і без асаблівых патрэб, выйшлі на вуліцу. І гэты натоўп, не спяшаючыся, пільваў уздоўж звышчых пад сонцам вітрын, абцякаючы латкі з чырванашчокімі яблыкамі, квяціцы і вясёлыя, гатовы падзяліцца добрым настроём з кожным, хто трапіцца насустрач.

Такім убачылі наш горад госці з Канады, якія ў складзе турысцкай групы «Вестнік» 30 жніўня прыбылі ў Мінск. Для большасці з іх гэта было першае знаёмства з беларускай сталіцай. Толькі Марыя і Філіп Дзенежкі, актывісты Федэрацыі рускіх канадцаў і нашы даўнія сябры, бывалі тут, ды Антон Неліповіч 11-гадовым хлопчыкам бачыў заштатны губернскай Мінск.

Вялікі блакітны аўтобус імчыць па шырокім Ленінскім праспекце. Які ён, гэты горад, што чварць стагоддзя назад ляжаў у руінах? Дзяўчына-гід гаворыць, што была нават думка распачаць яго будаўніцтва на новым месцы.

Справа, злева мільгаюць будынкі: жылыя кварталы, магазіны, інстытуты. Глядзіць у вокны людзі, за плячыма ў якіх дзесяткі год цяжкай працы: яны ведаюць цану ёй і таму вераць і не вераць сваім вачам. Няўжо сапраўды няма слядоў вайны, як казалі тыя, хто пабываў ужо ў Мінску? Так, няма. Нідзе на Беларусі — ні ў горадзе, ні ў вёсцы не сустрэнеш абгарэлых дамоў, зрашчаных снарадамі сцен. След вайны застаўся толькі ў сэрцы і памяці народнай.

Магчыма таму, што халодным назіральнікам прыяжджае ў нашу рэспубліку, можа здацца, што мы залішне часта ўспамінаем вайну, пасля якой прайшло цэлых 25 год. Але нашы суайчыннікі не староннія назіральнікі, яны нарадзіліся на гэтай зямлі і падзяляюць яе боль.

Моўчкі ішлі яны па бетанаванай дарожцы, паабпал якой выстраіліся урны з зямлёй беларускіх вёсак. Гэтыя вёскі разам з жыхарамі былі сцёрты з твару зямлі гітлераўскімі акупантамі. А тут, у Хатыні, цвіце чабор і кусціца шчаўе. Але ніколі не пойдучь збіраць яго хатынскія жанчыны.

Ніколі — гэта страшэннае слова. Яно датычыць і вёскі Драмалява Жабінкаўскага раёна, што была калісьці ў кіламетры ад Сахновіч, дзе нарадзіўся Іван Амелянюк. Драмалява разам з жыхарамі спалілі фашысты. Ад фашысцкай кулі загінуў і брат Івана Паўлавіча Афанасій.

З Мінска І. Амелянюк разам з пляменнікам, таксама Іванам Амелянюком, паехаў у Жабінку, каб сустрэцца са сваякамі і пакланіцца роднай зямлі.

Пасля заканчэння тура паехаў у свае В.ры, што недалёка ад Антопаля. І Антон Неліповіч, 42 гады не бачыў ён братоў.

— Калі ў 1928 годзе ад'язджаў у Канаду, — расказвае Антон Спірыдонавіч, — у вёсцы елі траву. Добрая зямля па самыя плот належала пану, а сялянам заставаліся балоты і ясок. Цяпер, браты пішучь, няма балот, — радасна ўсміхаецца ён. — У мяне цэлыя тры тыдні, усё сам пабачу.

У Канадзе Неліповіч працаваў на чыгунцы, аб'ездзіў краіну ўздоўж і ўпоперак.

— Калі б канадцы пера-

жылі такую вайну, — аўтарытэтная заўвага ён, — не адбудаваўся б за такі кароткі час.

Тры дні былі гасцямі беларускай сталіцы суайчыннікі з Канады. Экскурсія па горадзе, паездка ў Хатынь, наведанне краязнаўчага музея — вось і ўся турысцкая праграма. Аднак калі шчыра хочаш убачыць і зразумець, і тры дні — немалы тэрмін. І ў аўтобусе, і ў музеі Вольга Асіюк трымаўся бліжэй да гіда, уважліва лавіла кожнае слова. Яна нарадзілася ў Злучаных Штатах. Бацька ўжо меў пастаянную работу і мог даць даччы адукацыю. Вольга — спецыяліст па гарадской планіроўцы. Таму яе ўражанні аб Мінску асабліва цікавыя.

— Горад мне вельмі спадабаўся, — гаворыць В. Асіюк, — шырокія вуліцы, прасторныя плошчы, шмат паркаў. Выдатная планіроўка — сонца ў кожным доме. Многа прыгожых будынкаў. Мне асабліва падабаюцца дамы, узведзеныя 10—15 год назад, яны маюць большую індывідуальнасць. Хаця і сучасныя будынкі таксама ўдалыя, напрыклад, кінатэатр «Піянер». Асабліва мяне ўразіла паветра. У горадзе вялікая прамысловасць, амаль мільён жыхароў, а паветра чыстае. Колькі ні ўглядалася, так і не ўбачыла заводскага дыму.

Калі Вольга збіралася ў СССР, маці раіла даччы ўзяць больш доўгія спадніцы.

— А ў вас, — смеецца дзяўчына, — носіць такія ж, як у Амерыцы, і валасы фарбуюць у розныя колеры, і касметыку ўжываюць, толькі з большым пачуццём меры.

Было якраз першае верасня, і на вуліцах каля кніжных кіёскаў тоўпіліся людзі. Вольга спынілася перад адным з іх, дзе прадавалі падручнікі. Яе ўразіла цана: руска-французскі слоўнік каштаваў 91 капейку, падручнікі для 10 класа сярэдняй школы — 35—50 капеек, за кнігу для чытання ў першым класе яна заплаціла 22 капейкі.

— Калі б у амерыканскай моладзі былі такія магчымасці, як у вас, нашых юнакоў не называлі б згубленымі пакаленням, — сказала Вольга. Яна шчыра здзіўлялася, даведаўшыся, што стадыён «Дынама» не адзіны ў Мінску, а парк не закрываюцца ў 10 гадзін вечара...

Наогул, людзі, якія ўпершыню наведваюць Саветскі Саюз, здзіўляюцца даволі часта. У складзе групы «Вестнік» былі тры прадстаўніцы Федэрацыі канадскіх жанчын. Арганізацыя выдэе вялікую прагрэсіўную работу. Жанчыны змагаюцца за свае правы, выступаюць супраць вайны ў В'етнаме, збіраюць сродкі на шпіталі. У сённяшняй Канадзе мужчына не можа цалкам забяспечыць сям'ю. Калі жанчына хоча, каб яе дзеці атрымалі адукацыю, каб у сям'і быў свой дом, яна павінна працаваць. Але яна не можа заняць адказную пасаду; у канадскім парламенце, напрыклад, няма ніводнай жанчыны. Няма ў краіне і дзяржаўных дашкольных устаноў, куды працаўніцы маглі б уладкаваць сваіх дзяцей, а прыватныя дзіцячыя сады вельмі дарагія.

Прадстаўніц жаночай федэрацыі цікавіла многае. Ці могуць дзеці сялян атрымаць вышэйшую адукацыю? Як выхоўваюцца малыя ў дашкольных устаноў? Якая прамысловасць у Беларусі? Тое, што яны даведаліся, здзіўляла і ўсхвалявала канадскіх жанчын: і дзіцячая чыгунка, дзе яны рабілі шмат фотаздымакаў, і прыгожыя нарочныя гадзіннікі «Прамень», і выдатнае веданне

Добры дзень, Мінск!

Іван Амелянюк сустрэўся са сваім пляменнікам і цёкам.

Наш даўні сябра Філіп Дзенежкі.

Госці з Канады каля гасцініцы «Беларусь».

савецкімі людзьмі англійскай паэзіі, і гасцініскае мінчан, Эн Джэксан наведала адну з бібліятэк горада і была крапота ўвагай яе супрацоўнікаў, а Норы Род вельмі спадабалася класіфікацыя афіцыянткі, якія абслугоўвалі турыстаў у рэстаране.

Дзесяты год пражылі на гэтых землях у Канадзе. Яны прызвычаліся да норваў краіны, у некаторай ступені падпарадкаваліся ім. І вось сустрэча з роднай зямлёй, сардэчнасць незнаёмых людзей, гатовых адказаць на любое пытанне, выканаць любую просьбу.

Некалькі жанчын адправіліся вечарам у тэатр. Пасля канцэрта выйшлі і разгубіліся: у які бок ісці? Спыталі ў маладога чалавека. Той, зразумеўшы, што перад імі людзі, якія зусім не ведаюць горада, не толькі паказаў ім прыпынак аўтобуса, але і сеў з імі, купіў білеты і давёў да самай гасцініцы. Аб гэтым выпадку, для нас такім звычайным, з хваляваннем расказала на развітальнай вячэры кіраўніца групы Марыя Дзенежкі.

А Пётр Каробка ўспомніў,

як прымалі яго ў роднай вёсцы на Украіне, дзе ён быў у 1961 годзе:

— Прыехаў я позна вечарам. Ну, думаю, сваякі не дачакаюцца, спаць лягуць. А тут уся вёска каля дома сабралася, малавек сто, калі не болей. Я пачаваў у сястры, а раніцай пайшоў да маці, якая чакала мяне на спеданне. Выйшаў у 8 гадзін, а паспеў толькі к абеду, хоць трэба было прайсці метраў восемсот. Каля кожнай хаты спынялі, запрашалі ў госці, частавалі, распытвалі. У Канадзе, калі ты паедзеш з дому хоць на 20 год і вярнешся, ніхто гэтым не зацікавіцца і не ўзрадуецца табе.

Хутка праяццелі тры дні знаходжання турыстаў з Канады ў Мінску, тры сонечныя дні, поўныя хваляючых уражанняў і здзіўляючых адкрыццяў. Развітваючыся з гасцінай беларускай сталіцай, нашы землякі гаварылі: «Аб усім, што мы бачылі ў Саветскім Саюзе, раскажам у Канадзе. І калі будзе магчыма, абавязкова прыедзем да вас зноў».

Т. РЭУТОВІЧ.

ДАР САВЕЦКАГА НАРОДА

Урачыстае адкрыццё помнікаў паэтам Аляксандру Пушкіну і Тарасу Шаўчэнку адбылося ў «Араў парку», недалёка ад Нью-Йорка. Гэтыя помнікі паднесены ў дар амерыканскім працоўным ад савецкага народа.

На цырымоніі адкрыцця прысутнічала звыш 3 тысяч чалавек, галоўным чынам рускага, украінскага, беларускага паходжання.

Сярод прысутных былі супрацоўнікі пасольства СССР у Вашынгтоне, пастаяннага прадстаўніцтва УССР пры ААН, госці з Масквы.

Прадстаўнікі амерыканскай грамадскасці, якія выступілі на ўрачыстай цырымоніі, выказалі ўдзячнасць савецкаму народу за каштоўны дар і падкрэслілі, што гэта падзея будзе садзейнічаць развіццю культурных адносін паміж ЗША і Саветскім Саюзам.

У «Араў парку» гучалі вершы Пушкіна і Шаўчэнка. Сваё майстэрства паказалі танцавальныя і харавыя ансамблі амерыканцаў рускага і украінскага паходжання.

[ТАСС].

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

У 1942 годзе, калі ў Беларусі бушавала вайна, мяне схавалі гітлераўцы і вывезлі з вёскі Сіманавічы на Брэстчыне ў няволю.

Непасільная праца, невыносныя ўмовы жыцця збліжалі людзей розных нацыянальнасцей, якія таксама трапілі ў кіпцюры фашыстаў. Там і сустрэла я свайго Яна. Палюбілі мы адзін аднаго, а пасля вайны ён мяне павёз да сябе на радзіму ў Галандыю.

З таго часу, як кажуць, многа вады сплыло. У мяне сям'я, з Янам жывём дружна і ўжо другі раз прыязджаем у госці на маю Бацькаўшчыну. Муж палюбіў наш край, нашых людзей. Яму ёсць што расказаць рабочым порта ў Амстэрдаме, дзе ён працуе докерам.

Непазнавальнай стала вёска. Шырокія вуліцы, прыгожыя дамы. Мы пабывалі ў многіх знаёмых і ўсюды бачылі дабрабыт і дастатак, задаволеных, упэўненых у сваім будучым людзей.

Бачылі мы мясцовы калгас. У ім дабротныя гаспадарчыя памішканні, шмат розных машын.

Аднавілася, памаладзела мая Беларусь. Ад усёй душы хочацца пажадаць усім савецкім людзям новых поспехаў у працы. Мы яшчэ прыедем да вас у госці.

Ганна КОЖУХ.

Галандыя.

Сама я украінка, а жыву ў Канадзе. У Драгічын прыязджала пагасціць да дачкі.

Перш за ўсё хачу выказаць шчырае дзякуй савецкім людзям за гасцінны прыём. Дзе б ні была, усюды адчуваўся ветлівыя адносіны да сябе, усюды, як кажуць, сустракалі хлебам-салом, праводзілі добрым словам.

Я вельмі радуся зменам, што адбыліся ў нашай краіне за пасляваенныя гады. Я бачыла новыя гарады, фабрыкі і заводы, новыя вёскі. А галоўнае, я сустракалася са шчаслівымі землякамі, якія не ведаюць беспрацоўя, жывуць у радасці і дастатку.

Ганна БОРШЧ.

Канада.

ВЕРШЫ МАЛАДЫХ

Ніна ШКЛЯРОВА

МАЯ ВЁСКА

Дзе ты, дзе ты, мая вёска!
На зямным вялізным шары
Ты, як з кветачкі пялёстка,
Загубілася ў абшары.

Але я знайду заўсёды
Тыя дываны-туманы,
Дзе гусіныя чароды,
Нібы ўзор той вышываны.

Я знайду аleshнік ліпкі,
Пафарбую рот малінай,
Маладыя ўбачу ліпкі
Пад красуняю-рабінай.

І убачаць мае вочы:
Ты, як матчынай рукою,
Ахінулася з паўночы
Рэчкай чыстай — Церухою.

Дзе ты, дзе ты, мая вёска!
На зямным вялізным шары
Ты, як з кветачкі пялёстка,
Не загубішся ў абшары!

Сяргей ЗАКОННИКАУ

Лес насупіў зялёныя бровы,
Стаў, як войска, камель
да камля.
Абеліскі глядзяць у нябёсы
суро́ва,
П'едэстал іхні моцны — зямля.

Туманом сум плыве над
травою...
І, пакінуўшы звонкі zenіт,
Сонца русай сваёй галавою
Упадзе на гарачы граніт.

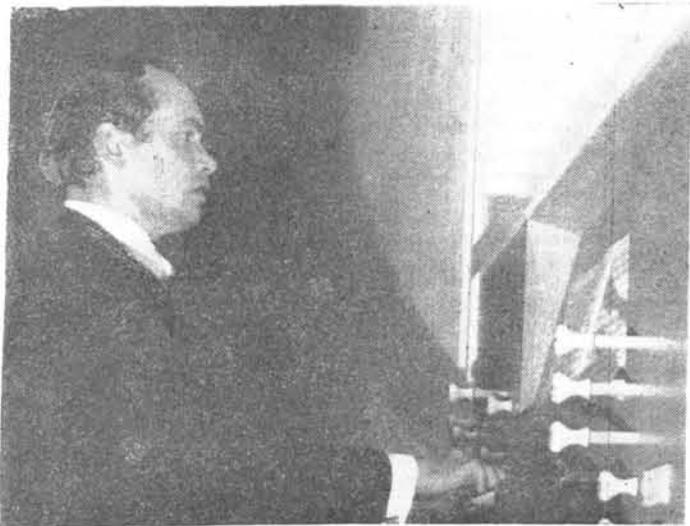
Валерый ШЫХАНЦОУ

Усю ноч за акном, аж
да рання,
Смех дзявочы і жарты
хлпацоў...
То юнацтва ў краіну каханья
Шле сваіх паўнамоцных
ганцоў.

Распінаюцца хлопцы-гарэзы,
Сыплюць жарты — адзін за
траіх.

І галінкамі тонкімі бэзу
Прыгажунь надзяляюць сваіх.
І няхай ные цела ад працы
І гараць на руках мазалі,
Толькі кожны спяшае
спаткацца
З прыгажэйшай дзяўчынай
зямлі.

Зноўку пеўні паклічуць
світанне,
Першы промень слізне
з-за дамоў...
Усю ноч за акном, аж да
рання,
Смех дзявочы і жарты
хлпацоў.

АЛЕГ Янчанка, кампазітар, арганіст, дырыжор, завербаваўся на тры месяцы ў геалагічную экспедыцыю простым рабочым і паехаў на поўнач Якуціі. Праводзячы Алега, мы, яго сябры, не маглі ўстрымацца ад жартаў:

— Экзотыкі захацелася? Камары з'ядуць, маэстра. Калі не вытрымаеш, давай тэлеграму «SOS».

На плячах музыканта — вялізны рюкзак, у якім ляжаць паляўнічае ружжо, балотныя чобаты і клавір новай оперы.

— Я многа бываў на захадзе, — сур'ёзна сказаў Алег, — а цяпер хачу як след пазнаёміцца з усходам нашай краіны. Ды і праверыць сябе: здолею вытрымаць цяжкасці, непазбежныя ў малазведаных кутках, ці не.

— Што ж, шчаслівай дарогі! ...Алегу Янчанку трыццаць адзін год, з іх дваццаць пяць ён займаецца музыкай. Бацькі прыкмецілі музычны здольнасці ў хлопчыка і, калі яму споўнілася шэсць год, запрасілі да машынага педагога. Праз год — музычная школа, пасля — вучылішча імя Гнесіных і, нарэшце, славуная Маскоўская кансерваторыя імя Чайкоўскага, дзе ён займаецца кампазіцыяй, фартэпіяна і арганам. Яшчэ не выбраны канчатковы шлях, хочацца авалодаць рознымі гразямі музычнага мастацтва, набрацца як мага больш ведаў у праслаўленых педагогаў — прафесараў Ю. Шапоруна, Г. Нейгауза, А. Райзмана. Алег піша шмат інструментальных твораў, працоўвае тэхніку ігры на фартэпіяна і аргане.

— Гэтыя гады, — гаворыць ён, — праяццелі надзвычай хутка, бо я не памятаю ніводнай свабоднай гадзіны. Музыка, толькі музыка. Калі ў Мінску пабудавалі арган, адзін з лепшых у Еўропе, Янчанку запрасілі ў якасці саліста ў Беларускаю дзяржаўную філармонію. Канцэрты маладога арганіста хутка заваявалі папулярнасць у слухачоў і заўсёды праходзяць пры перапоўненых залах.

Мінскі арган налічвае некалькі тысяч труб. Публіка бачыць

толькі першы рад гэтых труб, а астатнія схаваны за імі і размешчаны ў тры паверхі. І чалавек, што сядзіць за шматлікай клавіятурай, пачынае здавацца нейкім магам, такіх магутных гукі выклікае ён з аргана. Арганіст іграе не толькі рукамі, а і нагамі, кранаючы ніжнія басовыя рэгістры. Янчанку прыемна слухаць, на яго радасна і глядзець, калі ён аздаецца натхненню. Іграе ён лёгка, без напружання, але мала хто ведае, колькі знясільваючых рэпетыцый правёў арганіст, рыхтуючыся да канцэрта.

Янчанка выступаў у Маскве, Ленінградзе, Рызе, Вільнюсе, прадстаўляў савецкае выканаўчае мастацтва на Міжнародным конкурсе арганістаў у Лейпцыгу, адкуль вярнуўся са званнем дыпламанта.

— Бах пахаваны ў Лейпцыгу ў Томас-кірсе. Мне пашчаслівілася іграць у гэтым храме, — расказвае Янчанка. — А ў дзень прыезду я зайшоў туды і паклаў на магільу Баха некалькі чырвоных гваздзік. Чамусьці на вочы навярнуліся слёзы...

У якасці стипендыята ЮНЕСКО Янчанка займаўся ў Венскай музычнай акадэміі, а таксама ў галандскім горадзе Харлеме, дзе браў урокі ў выдатнага арганіста сучаснасці Антона Хайлера.

— Гэтыя паўгода, якія я правёў у Аўстрыі і Галандыі, — расказваў Алег, — дапамаглі мне глыбей зразумець заходнеўрапейскую манеру выканання, далі шмат новых ведаў і ўражанняў. Мне падабаецца Вена, але пісаў я там аб Радзіме, аб роднай прыродзе. На адлегласці пачуццё любві да зямлі бацькоў праяўляецца асабліва востра. Хочацца верыць, што гэта адбілася на маіх тагачасных творах.

Гастрольныя маршруты прыводзяць Янчанку ў Чэхаславакію, Польшчу, Фінляндыю. Ён выконвае творы Баха, Хіндэміта, Шостакавіча, а таксама свае ўласныя арганныя канцэрты і фугі. Замежная прэса высока ацаніла яго выканаўчую дзейнасць, ён запісваецца на пласцінкі.

— Наступная мая работа — усе арганныя творы Баха. Гэта

ЗА АРГАНАМ— Алег ЯНЧАНКА

будзе пятнаццаць канцэртаў, разлічаных на два гады. Работа велізарная, але я думаю, што спраўлюся з ёю.

Як піяніст Алег Янчанка выступае радзей. Ён саліраваў у 3-й сімфоніі беларускага кампазітара Яўгена Глебава, у Брандэнбургскім канцэрте Баха, выступаў у якасці саліста-клавесініста, выконваў свае фартэпіяныя сачыненні.

Тры гады таму назад быў створаны Мінскі камерны аркестр, мастацкім кіраўніком і дырыжорам якога стаў Алег Янчанка. Яго ўдзельнікі — студэнты і аспіранты кансерваторыі, энтузіясты камернай музыкі, закаханыя ў шэдэўры старадаўніх майстроў, тонкія інтэрпрэтатары дасягненняў сучаснага музычнага мастацтва. Давялося пераадолець шмат арганізацыйных і творчых цяжкасцей, рэспеціравалі доўга, не шкадуючы сябе. І, нарэшце, першы канцэрт.

На сцэне — група юнакоў і дзяўчат, апранутых у фракі і канцэртныя сукенкі, па-святочнаму ўсхваляваных. Алег Янчанка ўзмахнуў дырыжорскай палачкай, і паліліся цудоўныя мелодыі, напісаныя некалькі стагоддзяў таму назад і знаходзячыя жывыя водгукі ў сэрцах сучасных людзей. Слухачы горава віталі нараджэнне новага творчага калектыву.

Аркестр гастраліруе ў Ленінградзе, Прыбалтыцы, Казахстане, выступае на Украіне, удзельнічае ў фестывалях беларускага мастацтва, дае канцэрты ў многіх гарадах нашай рэспублікі. Моцная творчая сардэчнасць завязалася ў аркестра з народнай артысткай СССР І. Архіпавай.

— Выступаць з імі — адна асалода, — сказала вядомая спявачка. — Слаўная, таленавітая моладзь. Іх чакае вялікая будучыня.

Аркестр упэўнена набірае сілу. І Алег перадае кіраўніцтва дырыжору Юрыю Цыруку. Але творчы сувязі не парываюцца. Аркестр па-ранейшаму выконвае інструментальныя творы Янчанкі, напісаныя спецыяльна для гэтага калектыву. Наколькі аркестр вырас за гады свайго існавання, можна меркаваць хоць бы па тым, што нядаўна ён здолеў бліскава выканаць такі складаны твор, як Чатырнаццатая сімфонія Д. Шостакавіча.

Здаецца, час музыканта запоўнены да канца выканаўчай дзейнасцю. Але з-пад пяра Алега Янчанкі выходзяць музычныя творы самых разнастайных жанраў. Балетная сюіта «Дзюймованька», струнны квартэт, сімфонія-араторыя па матывах «Рэпартажу з пяцінай

шыі» Ю. Фучыка, канцэрт для цымбал з аркестрам, кантата «Беларускія сосны», шматлікія п'есы для аргана, музыка да спектакляў і кіно. Яго творы, часам, надзвычай складаныя, напісаныя вострай сучаснай мовай, выклікаюць гарачыя спрэчкі, прымушаюць задумвацца над шляхамі сённяшняга музычнага мастацтва. Кампазітар ідзе не па пратораных сцяжынках, ён шукае нязведаныя дарогі. Ён бывае бязлітасным да сябе, калі сачыненне не ўдалося, але калі адчувае, што яго музычнае вырашэнне правільнае, яго не пераканаюць ніякія крытыкі. Настойлівыя пошукі арыгінальных гарманічных спалучэнняў, новых сродкаў музычнай выразнасці характэрны для кампазітарскай дзейнасці А. Янчанкі.

...Праз тры месяцы Алег Янчанка, узмужнелы, паджужышы, загарэлы, вярнуўся з Якуціі і паклаў на стол партытуру оперы «Балаганчык», напісанай па п'есе А. Блока.

— Каля кастроў пісаў. Партытура закончана. Заўтра аднясу ў тэатр.

— А як жа праца з геологами?

— Мы ў залатаносныя пяскі, даўбіў шурфы, паляяў на дзічыну, кухаварыў. Работы хапала. Глядзіце, хлопцы, якія трафей прывёз.

Разам з сынам Кірылам ён паказвае шкуры дзікіх жывёлін, прыгожыя рагі аленяў і ласёў. Многа сувеніраў прывозіў бацька маленькаму Кірылу з-за мяжы, але воль такія слаўня — упершыню.

— Цудоўны край — Якуція! — гаворыць Алег. — Якая прырода, якія магчымасці! І яшчэ нямаюць белых плямаў на карце гэтага краю, на тэрыторыі якога змясцяцца дзверты Францыі. Я не магу перадаць, як мне спадабалася там. На будучы год зноў паеду.

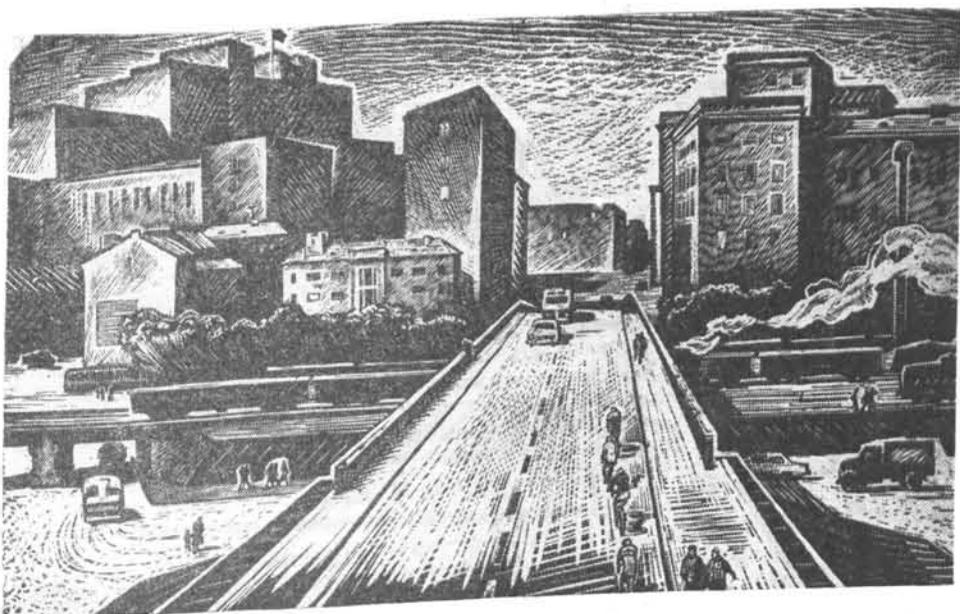
Опера «Балаганчык», завершаная ў Якуціі, ляжыць на пісьмовым сталі. Спадарожнікам кампазітара ў геалагічных пошуках былі Каламбіна, П'еро, Арлекін, выпісаныя ў стылі скамарошных прадстаўленняў. А дома чакала запрашэнне на гастролі ў розныя гарады нашай краіны і ў Ісландыю.

Ён не дае сабе ніводнага дня адпачынку. Раніцой, калі людзі толькі прачынаюцца, на ўсю моц грываць трубы аргана ў зале філармоніі. Не за гарамі адкрыццё канцэртнага сезона. Алег Янчанка рыхтуецца да новых сустрэч з публікай.

М. АЛТУХОУ.

НА ЗДЫМКУ: Алег Янчанка ў час выступленняў у Фінляндыі.

Са скарбніцы беларускага мастацтва

Арлен КАШКУРЭВІЧ з'яўляецца адным з вядучых графікаў Беларусі. НА ЗДЫМКУ: афорт А. Кашкурэвіча «Шляхправод».

ДЭКАДА ПОЛЬСКОЙ КНИГИ

Дэкада польскай кнігі, прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння У. І. Леніна і 25-годдзю сумеснай перамогі савецкага і польскага народаў над нямецкім фацізмам, урачыста адкрылася ў мінскім магазіне «Дружба».

На выставку-продаж, якая праходзіць у рамках дэкады, наступіў расшыраны асартымент навінак польскай мастацкай літаратуры, кніг па навуцы, тэхніцы, мастацтву, выданняў, прысвечаных знаходжанню У. І. Леніна ў Польшчы, работ, што адлюстроўваюць поспехі брацкай краіны.

ЛАЎРЭАТ МЕДАЛЯ ЧЭХАВА

Прадстаўнік Міністэрства культуры СССР і таварыства «Фінляндыя — СССР» уручыў медаль, выпушчаны ў гонар стагоддзя з дня нараджэння А. П. Чэхава, вядомаму фінскаму рэжысёру Эйна Каліма, які ажыццявіў пастановку п'ес рускага драматурга на фінскай сцэне.

Прафесар Эйна Каліма, якому цяпер восемдзесят восьмы год, больш як трыццаць гадоў быў галоўным рэжысёрам Нацыянальнага тэатра Фінляндыі. Ён — ганаровы доктар Хельсінскага ўніверсітэта, атрымаў міжнароднае прызнанне пастановкамі п'ес рускіх (перш за ўсё Чэхава) і французскіх драматургаў. Прафесар Каліма — шосты зарубежны лаўрэат медаля А. П. Чэхава.

БЕЛАРУСКІ ТОМ КОЛЬБЕРГА

На ніве славянскай фалькларыстыкі і этнаграфіі, бадай, не было больш нястомнага і руплівага збіральніка і даследчыка, чым сціплы варшаўскі чыноўнік Оскар Кольберг (1814—1890). За сваё жыццё ён сабраў звыш 12 тысяч народных песень, 1 250 паданняў, 2 700 прыказак. У другой палове XIX стагоддзя Кольберг выдаў каля сарака тамоў «матэрыялаў для славянскай этнаграфіі» пад назвай «Народ. Яго звычкі, лад жыцця, мова, паданні, прыказкі, абрады, забавоны, забавы, песні, музыка і танцы». Кожны том — гэта ўсебаковая «народназнаўчая» манаграфія якога-небудзь польскага рэгіёна («Мазоўша», «Куявы», «Кракаўскае», «Пазнаньскае», «Радамскае» і г. д.). Кольберг цікавіўся таксама матэрыяльнымі і духоўнымі багаццямі суседніх украінскага, беларускага і літоўскага народаў. Аднак, за выключэннем чатырохтомнага «Пакуцця», усе яго ўсходнеславянскія і прыбалтыйскія зборы, як і мноства іншых матэрыялаў, асталіся ў рукапісах.

Спадчына Кольберга захавала выключную навукова-пазнавальную каштоўнасць да нашых дзён. Улічваючы гэта, Акадэмія навук Польскай Народнай Рэспублікі прыняла рашэнне выдаць поўны збор яго твораў. З 1961 года ўжо выйшла некалькі дзесяткаў тамоў (усяго іх будзе больш за семдзесят), куды ўвайшлі і працы, якія раней не выдаваліся. У прыватнасці, беларускія і літоўскія матэрыялы сабраны ў тамах «Беларусь—Палессе» і «Літва».

Сам Кольберг быў у Беларусі толькі аднойчы — у 1837 годзе. Працуючы настаўнікам у Мітаве (Латвія), ён наведаў тады Мінск, Гомель і, магчыма, зрабіў у час падарожжа першыя запісы. Асноўная частка беларускіх матэрыялаў Кольберга была потым даслана мясцовымі карэспандэнтамі, а таксама ўзята са зборнікаў і артыкулаў іншых сучаснікаў і папярэднікаў (Зянькевіч, Тышкевіч, Крашэўскі, Баброўскі, Рыпінскі, Галэмбёўскі, Ажэшка). Такім шляхам былі сабраны значныя фальклорна-этнаграфічныя багаці. У том «Беларусь—Палессе» ўвайшлі 723 песенныя тэксты, многа паданняў і казак, падрабязныя апісанні вопраткі і жылля, звычай і абрады, веравання і забавонаў беларускага сялянства, ноты песенных і інструментальных твораў. Аб стараннасці, з якой Кольберг рыхтаваўся да выдання беларускага тома, можна сведчыць ужо той факт, што ў гэтым томе мы знаходзім

ажно 16 варыянтаў апісання сялянскага вяселля.

«Беларусь—Палессе» адкрываецца змястоўнымі прадмовамі Мсціслава Аляхновіча, Станіслава Каспэрчака, Агаты Скруквы і Аляксандра Паўляка, якія зрабілі бібліяграфічнае апісанне «беларускіх» папак Кольберга, расказалі аб прынцыпах выдання тома. Даўні прыяцель і папулярнызатар нашай культуры ў Польшчы загадчык кафедры рускай філалогіі Лодзінскага ўніверсітэта Мсціслаў Аляхновіч даў у прадмове характарыстыку беларускай фалькларыстыкі XIX стагоддзя.

Расказ пра жыццё і побыт беларускага сялянства, пра скарыбы яго матэрыяльнай і духоўнай культуры ў кнізе Кольберга пачынаецца з апісання краіны. Перад чытачом паўстаюць каларытныя краявіды колішняй Піншчыны, Слонімшчыны, малюнка паўнаводнай Прыпяці.

Кольберг вельмі высока цаніў маральныя якасці беларускага народа, яго імкненне да добрага і прыгожага. Вонкава беларускі селянін выглядае спакойным. Але яго выгляд, зазначае этнограф, ніяк не сведчыць, каб «у глыбіні душы ён не адчуваў бы крыўды да сваіх прыгнятальнікаў».

Характарызуючы беларусаў, Кольберг выкарыстоўвае «Карэспандэнцыю з Вільні», надрукаваную ў 1887 годзе ў газеце «Дзеннік пазнаньскі». У гэтай карэспандэнцыі, дасюль невядомай у нашым літаратурназнаўстве, ёсць цікавыя ацэнкі беларускага вызваленчага руху, беларускага рэвалюцыйнага асяроддзя ў Пецярбургу і першых прадстаўнікоў новай беларускай літаратуры.

Асноўнае месца ў томе «Беларусь—Палессе» займае падрабязнае апісанне звычай і абрадаў беларускага народа. Чытач нібы заходзіць у сялянскую хату, калі там святкуюцца каляды, шчадроўкі ці дзяды, ідзе ў поле ці на луг, каб паглядзець на купальскія ўрачыстасці або дажынкі. Колькі сапраўднай паззіі ў народных святах, што ўзніклі яшчэ ў дахрысціянскія часы і ўносілі хоць нейкую радасць у цяжкае жыццё прыгоннага селяніна! Вось як, напрыклад, выглядалі так званыя «вянкі», якія святкаваліся на другі дзень сёмухі: «У гэты дзень народ збіраўся ў гаі, што межавалі з нізмі збожжа, і дзяўчаты вілі вянкі з бярозавых галінак. Вілі іх для сябе і для сваіх блізкіх, якім хацелі варажыць на шчасце. Адзіваліся дуды, і прысутныя спявалі песеньку аб тым, як

русалкі ўзлезлі на дуб, грызлі кару, зваліліся пабіліся. Зв'язаны вянкі, дзяўчаты скакалі вакол дрэў і пляскалі ў далоні. Потым самая старая з жанчын сядала на зямлі з пукам кралівы, прывязаным да палкі, прыкідвалася, што прала і, прадучы, задрамала. Дзяўчаты ж, узяўшыся за рукі, танцавалі з песнямі навокал. Раптам жанчына падхллівалася як мага вышэй і, крыўляючыся, секла крапівой па руках танцорак. Тым са смехам уцякалі, іх даганялі. У канцы гульні пілі гарэлку і закусвалі яечняй».

З беларускіх народных абрадаў найбольш падрабязна апісана вяселле. Прыводзяцца яго варыянты з-пад Пінска, Любешава, Лагойска, Слуцка, Улы. Чытаючы Кольберга, пераконваешся, што беларускае вяселле — гэта сапраўднае народнае відовішча, дзе кожны госць і прысутны выконваў пэўную ролю. Велізарнае месца ў гэтым прадстаўленні займае песня, то бяздумна вясёлая, то працягла і сумная. У томе «Беларусь—Палессе» поўна такіх маленькіх шэдэўраў. Скажам, як вось гэтая песня:

Мовіла бочкачка,

У піўніцы стоючы:
Калі мяне не выпііць,
Сама выкачуся.
Па дварэ разліюся
Крыніцай сцюдзёнай вадзіцы.

Мовіла Агата,

У таткі седзячы:
Калі мяне не выдасі,
Так я сама пайду,
Па двары памаленьку пайду,
За вароты ўгрунь пабягу.

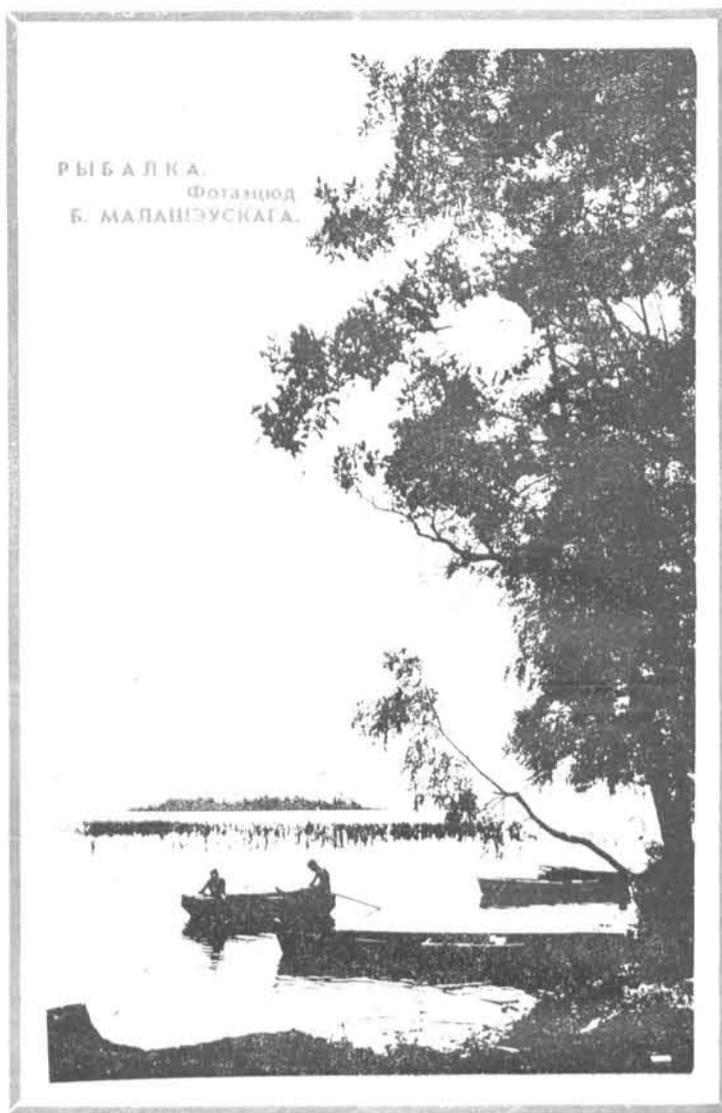
І такіх песень, глыбока лірычных, са смелымі паралелямі, у томе некалькі соцень. Яны, безумоўна, дадуць польскаму — ды і не толькі польскаму, але і славянскаму, сусветнаму — чытачу вартае ўяўленне аб тым, які багаты беларускі фальклор.

А. ГУДАС.

ПАЛЯЎНІЧЫЯ ЗА «БАГІНЯЙ СМЕРЦІ»

З багатым словам аяртаюцца ў Фрунзе (Кіргізская ССР) экспедыцыя змеялоўцаў. Яшчэ раніняй вясной накіраваліся спецыяльна абсталяваныя аўтафургонны ў пустынным раёне Туркменіі, Узбекістана, Таджыкістана. Тэрыторыі буйнейшага ў краіне кіргізкага цэнтры, дзе «дочкі» ядавітых змей для патрэб медыцыны значна напоўніліся.

Удалай была і экспедыцыя за зорзямі (гэта адна з самых ядавітых у прыродзе змей). Яны вядомы ў навуцы пад назвай «віпера-лебедзіна», што азначае «багіня смерці». Цяпер сотні свежых «багінь» праходзяць адаптацыю над наглядай спецыялістаў, а некааторыя пачалі ўжо даваць найкаштоўнейшую сыравіну для медыцынскай прамысловасці.

РЫБАЛКА.
Фотанцод
Б. МАПАШЭУСКАГА.

100 ГАДОЎ БЕЛАРУСКАМУ ВАКЗАЛУ

Сёлета спаўняецца сто гадоў з дня адкрыцця Беларускага вакзала ў Маскве.

З таго часу, як ён быў пабудаваны, расказавае начальнік вакзала В. Ванюсін, будынак значна змяніўся. На месцы цяперашняга стаяла невялікае драўлянае памяшканне. Ад яго адпраўляліся першыя пазоды на новай чыгуныцы, якая злучыла Маскву са Смаленскам. З цягам часу працяглася чыгуныкі падаўжалася: спачатку да Мінска, а затым да Брэста. Адпаведна пераймяноўваліся і вакзал. Спачатку ён называўся Аляксандраўскім, затым Брэсц-

кім, Беларуска-Балтыйскім і, нарэшце, Беларускім.

У 1908 годзе на месцы драўлянага будынка вакзала быў збудаваны каменны. І з таго часу ён не падвяргаўся вялікім зменам. Але хутка вакзал значна расшырыў свае «ўладанні». Стогадовы юбілей ён сустракае ў рыштваннях. Да існуючага будынка прыбудоваецца новы. Яго даўжыня 160 метраў. На плошчы ў 11 тысяч квадратных метраў тут размешчана білетная каса, багажнае аддзяленне, камера захоўвання рэчэй, залы адпачынку.

У гонар 100-годдзя вакзала будуць выпушчаны юбілейныя медалі і значкі.

ГУМАР

САЛІДАРНАСЦЬ

Кавальскі паехаў па справе ў Варшаву. Абяцаў да ночы вярнуцца, аднак не вярнуўся. Раўнівая жонка паслала пяці яго варшаўскім сябрам па тэлеграме. У кожнай быў адзін і той жа тэкст:

«Паведаміце, ці начаваў Юрак у вас».

Раніцою прыйшло пяць адказаў. У кожным быў адзін і той жа тэкст:

«Начаваў».

ДАЛЁКІ ЗАХАД

Да вядомага адваката прыходзіць Боб Роланд.

— Хачу развесціся з жонкай, — гаворыць ён, усаджваючыся на стол і мылячы ў роце сігару.

— Калі ласка, — адказвае адвакат. — Сто долараў.

— Што? Сто долараў? Вы звар'яцелі! За 50 долараў мне яе бяруцца прыстрэліць.

ЗАЧАРАВАНЕ КОЛА

Нашы дзяды ездзілі на конях і баяліся аўтамабіляў.

Нашы бацькі ездзілі на аўтамабілях, але баяліся самалётаў. Мы лятаем самалётамі, але пабойваемся рэактыўных.

Нашы дзеці лятаюць на рэак-

тыўных самалётах, але баяцца коней.

ЭКЗАМЕН НА СТРЭЛАЧНІКА

Пуцявы абходчык трымае экзамен на стрэлачніка. Экзамінатар прапануе яму такую заданне:

— Два экспрэсы ўехалі на адзін і той жа пуць з розных бакоў. Што вы зробіце?

— Перавяду стрэлку, і адзін з іх зверне на другі пуць.

— Гэта немагчыма, бо рэйкі замёрзлі і стрэлка не дзейнічае.

— Вывешу чырвоны флажок.

— Дзея адбываецца ўначы, і ваш флажок не бачны.

— Запалю чырвоны ліхтар.

— У вас няма ні газы, ні свечкі.

— У такім разе я прыцягну на рэйкі ўсё, што будзе пад рукой, — анучы, паперу, кавалкі дрэва — і падпалю.

— У вас няма запалак.

Стрэлачнік на хвіліну задумаецца і нарэшце гаворыць:

— Тады я паклічу жонку.

— Жонку? Навошта?

— Каб і яна магла паглядзець на дзівоснае крушэнне, якое адбудзецца.

ГЕРБЫ — ГІСТОРЫЯ НАРОДА*

АШМЯНЫ

Калісьці тут займаліся паліваннем на мядзведзях і іх дрэсіроўкай. У горадзе нават існавала «Мядзведжая акадэмія», дзе з грозных лясных звяроў рабілі «артыстаў», а затым прадавалі ў іншыя месцы. Танцуючы на задніх лапах мядзведзь — даніна тым часам і моцным, муж-

ным паляўнічым — звераловам, якія жылі ў Ашмянскім краі.

НЯСВІЖ

Нашы продкі верылі ў прыкмету, што вясёлка прыносіць шчасце. Увёўшы ў свой герб палоскі блакітнага і чырвонага колераў, жыхары горада выказвалі жаданне, каб на іх горад ніколі не абрушваліся няшчасці.

КЛІМАВІЧЫ

Адбітак пчалы мае дваіное значэнне: гаворыць аб багаці края мёдам і сімвалізуе працавітасць жыхароў.

ЛІДА

Зялёнае поле, залаты сноп і востры серп сімвалізуюць працу, расказваючы аб зямляробчай прафесіі мясцовых жыхароў.

* Гл. «Голас Радзімы» № 36 (1145).

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.
ТЭЛЕФОНЫ: 32-20-31, 39-87-92, 32-05-88, 33-15-15.